

RAFFAEL

Irtta
WOLLANKA JOZSEF.

Ára díszkötésben 10 K.

E finoman megkomponált és világosan, egyszerűen megírt, nagybecsű monográfia minden tekintetben megfelelt annak a nagy feladatnak, melyet maga elé tűzött. Tanulmányának czélja: Raffaél művészetének magyarázata. És erre építette a szerző értekezésen, nagy tudással és művészi gondossággal megírt kötetét Raffaélról. A ki szereti földézní a művészet hallhatatlan mestereinek szellemeit, az nagy örömmel forgatja majd e díszes kiállítású művet, mely tartalmazza méltóan pompás köntösben jelenik meg; számos művészi műméléklet, sok-sok szövegbe nyomtatott kép tarkítja és a K. Lippich Elek szerkesztette *„Művészeti Könyvtár”*-nak legújabb kötete. Kiadta a Lampel-Wodianer-féle könyvkereskedés. Megrenthető minden hazai könyvkereskedésben.

11148

Vezérszó: Minden darab szappan a SCHICHT névvel, tiszta és ment káros alkatrészeketől.
Jótállás: 25,000 koronát fizet a Schicht György özég Aussigban bárkinék, a ki bebizonyítja, hogy szappana a «Schicht» névvel valamely káros keveréket tartalmaz.

Schicht-szappan!

(„Szarvas“ vagy „Kulcs“-szappan.)

Megtakarít pénzt, időt és fáradságot. A ruhát kiméli és megóvjá.

Mindennemű ruha és Hófehér ruhát ad.
 mosási módszer részére A színeket emeli, fénylővé
 a legjobb és legolcsóbb. és világossá teszi.

A vásárlásnál különösen ügyeljünk arra, hogy minden darab szappan „Schicht” névvel és a „Szarvas” v. „Kulcs” védjeggyel legyen ellátva.

VASÁRNAPI UJSÁG

10. SZ. 1906. (53. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, MÁRCZIUS 11.

Szerkesztési iroda: IV. Reálánoda-utca 5. Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. A „Világkörüli”-vel 16 korona. Félévre 8 korona. negyedévenként 80 fillérrel több. Negyedévre 4 korona. Kétföldi előfizetéseket a postailag meg-határozott vitelidj is esztolandó.

Rozsnyay vasas china bora.

Igen hatásos vérszegénység, sápkor, neurasthenia eseteiben. Egy 1/2 literes üveg ára 3.50 kor. Egy 4 üveget tartalmazó postaláda 14 kor. 12 fillér franco küldve.

A Rozsnyay-féle vasas china bor

egyike a legelterjedtebb és leg-hatásosabb gyógyboroknak. A külföldi készítményeket felül-mulja. Vérszegényeknek különö-sen ajánlható 11366

Főraktár Budapesten:
Török József gyógyszer-tára.

Továbbá a készítőnél:
Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Aradon, Szabadság-tér.

Sok millió előkelő urhölgy használja a világhírű Földes-féle

MARGIT-CREMET,

mely színtelen, ártalmatlan s rögtön szépít. A Földes-féle MARGIT-CREME gyoran és biztosan ható ártalmatlan szar-szeplők, májfoltok, bőzrakák, pattanások, kiütések s mindennemű bőrbaj ellen. A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnek annak páratlan és csodás hatásáról. Egy tégely elhasznála után erről mindenki meg fog győződni

Postán utánvétellel vagy a pénz elő-zetes beküldése után küldi a készítő: Földes Kelemen gyógyszer. Arad. Budapesti főraktár: Török József gyógyszer. Király-u. 12 és Andrássy-út 29. Kapható minden gyógyszer-tárban.

Legkedveltebb, legjobb hajfestőszer a

MELANOGENE

fekete és barna színben.

Ezen kitűnő és ártalmatlan készit-ménnyel haját, szakált, bajuszt pár percz alatt feketére vagy barnára le-festeni. A szín állandó és a ter-mészetes színtől meg nem különböz-tethető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerű. Nem piszkít. 11284

Ára 2 korona 80 fillér.

MATTONI-FÉLE

GISSHÜBLER

12 FÉLÉSZETES SAVANYÓ-KÖT

RÉTHY BÉLA

GYÓGYSZERÉSZ

PEMETEFÜZÜKORKA

BÉKÉSCSABÁN

ÁRA 60 fillér.

„FAKIR“

soványít, kar csuvá tesz, szívvel, hasról és csipők-ről a haját eltünteti, mi által a természet előbbi alakját vissza-nyeri. Apasztó-sók szerencsés ösz-szekelete lévén, gyors hatású és ártalmatlan. Számos hálfanyilat-kozat! Ára 8 korona. Használat után

Használat előtt. Utasítással 11412

GISS M. gyógyszer-tárában, TISZA-DOB.

MEGHODÍTOTTUK A VILÁGOT!

A KRIEGNER-féle

SZÉPÍTŐ-SZEREK

és pedig az

«Akácia» - krém

2-3 nap alatt minden arczot fehérre, simává és üdévé varázsol. Elhárítja szepit, májfoltot, mitesszert, pattanást, ráncokat stb. Teljesen ártalmatlan. Ára 2 korona.

«Akácia» - szappan

kellemes illatú, tartós és üdítő hatású. Ára 1 kor.

«Akácia»-puder

megvéd a nap és szél befolyása s arczszíntiszta-ság-gok ellen. Ára 1 korona. Főraktár:

«KORONA»-GYÓGYSZERTÁR

Budapest, Kálvin-tér (Baross-u. sarok).

Postai szátküldés naponta.

Roskopf-Patent forint 3. 50

frt 3.50

A «Roskopf-Frer» órágyár Svájcban megbizott, hogy valódi Roskopf-Pa-ent anker-remon-toir-óráit, melyek maig több mint két-szerannyira kerültek, 3.50 frt áron adjam el. Az eladás csak rövid ideig tart, míg a készlet elfogy és azért van, hogy a tisztelt vevők különb-séget lássanak valódi «Roskopf-Patent» és «Roskopf-rend-szerű» óra között. A valódi Roskopf-Pa-ent órának 36 óráig járó, üvegfedelű an-ker-műve van, mely rubinköveken jár és szolgálhatkészsége 23-30 év, ellenben a Roskopf-rendszertű óra már néhány év múlva használhat-lanná válik. Minden valódi Roskopf-Patent óra plombával és a hátulsó fődélen «Roskopf-Frer» (Svájc) czégnék három évre szóló igazolvá-nyával van ellátva. Meg nem felelő esetben kötelezem magamat 30 napon belül az óra teljes összegét bérmentve visszaküldeni. Szátkül-dését esküvel utánvétellel a főképviselőség Ausztria-Magyarország részére:

MAX BÖHNEL, órás

Wien, IV., Margarethenstrasse 38.

Kérje ingyen és bérmentve vagy árjegyzékemet, mely több mint ezer képet tartalmaz minden-nemű óra-, arany- és ezüst-áruról. 3215

ZICHY MIHÁLY ÉLETÉBŐL.

I DEGENBEN töltött hosszú élet után tehát végre hazakerül Zichy Mihály, hogy megpihenjen abban a földben, a melynek színén csak gyermekeivel és férfikoranak alig két esztende-jét tölthette el. Egy év híjján nyolcz évtizednyi életéből mindössze tizenkilencz évet töltött ha-zájában, tehát két évtizedet, a melynek kéthar-mada az öntudatlan gyermek- és ifjúkorra esik. Érett lélekkel csak gondolhatott hazájára, csak kívánkozhatott ide, de vissza nem jöhetett. Most, hogy meghalt, ne áltassuk magunkat tovább és ne fogadjuk el büszke lelkének bizony-kodását, hogy nem is akart hazajönni. Bizony akart volna, ha módja lett volna rá, ha módot adtunk volna rá. De hogy bizhatott volna itthon való megbecsülteésében, mikor hírből tudta és személyesen is látta, mint bannak nem egy itthon maradt jelesünkkel, milyen szűkösen élnek, mint kell küzdeniök kicsinyes viszonyok-kal, meg nem értéssel s mindazzal a nyüggel, a melyet balsors csapásának szoktak nevezni a szellem nagy embereinek életében.

Különben Zichy Mihály maga is tapasztalta ezt: valahányszor hazatért vagy munkáit kül-dötte el, mindig ellene támadt igen sok hang.

ZICHY MIHÁLY SZENTPÉTERVÁRI MŰTERMÉBEN. Fénykép után.

ZICHY MIHÁLY 1840-BEN. — Egykorú saját rajza.

Gáncsolták művészetét nem a kritikai elemzés jót-rosszat megvilágító, a kvalitások és hibák egyensúlyát feltáró módszerével, hanem vagy a régi iskola vaskalapos nagyképűségével, vagy a modernség egyoldalú fanatizmusával. És nem volt egyetlen alkalom, a mikor Zichy Mihály a magyar nyilvánossággal kapcsolatba került, hogy ne érte volna fullánk valahonnan. Mikor fiatalon, Waldmüller bécsi iskolájában és kiállításán aratott rendkívül sikere után képeit Budapestre küldötte, itt, a hol még művészet nem is volt, vállvergetéssel és gáncsossal fogadták. Később, mikor a hetvenes évek végén hazatért Magyarországra, szenzációként tárgyalták magánéletét, valótlanosságokat terjesztettek róla, művészetét sem méltányolták a maga mivoltában, úgy hogy valósággal tuszkolták az érzékeny lelkű és nagyesszű művészembert hazája elhagyására.

Mikor pedig elmaradt, akkor elől kezdődött a hivatás, a visszakívánás, s mindaz a hipokrita komédiázás, a melyet tanúsítanak mindazokkal szemben, a kik itt hagyják az őket meg nem értő világot. Mert azokat, a kik itt maradnak és próbálják legyőzni a közönyt vagy nem értést, azokat még annyira sem méltatják, azokat egyszerűen agyonhallgatják.

Zichy Mihály visszahívására sokszor lett volna alkalom: az eszmét fel is vetették minduntalan. Az Országos Képtár, a Képzőművészeti Társaság igazgatása, a Szépművészeti Múzeum szervezése mind alkalom lett volna Zichy méltómód való visszanyerésére. Mindegyik alkalommal szó is volt róla, de mindig csak a szónál maradt. Zichy maga sohasem állt elő valamiféle kívánsággal, szerényen és büszkén csak várta a hívást. Bizalmas jó barátaihoz írott leveleiben azonban nem egyszer csúszott tolla

alá valamiféle czélzás, a mely legbensőbb vágyát elárulta. Székely Bertalannak írott egyik levelében egyenesen védekezik az ellen, mintha a külföldre vándorlás hitlenség lenne a hazával szemben, mikor ott hirt és becsületet lehet szerezni. «Csak az angol nép becüli meg művészeit — mondja — de az olyan országban, mint a miénk, mi kompenzációra várhat a szerényen, lelkiismeretesen dolgozó művész?»

Ebből és még néhány nyilatkozatából kitetszik, hogy kívánczolt volna haza, csak nem volt módja rá, hogy ez a kívánsága teljesedésbe is menjen. A legutóbbi években, a mikor új viszonyok, új emberek talán módot adtak volna neki a visszatérésre, Zichy már nagyon öreg volt: beleszokott pétervári otthonába, környezetébe, s nehéz lett volna öreg fejjel, beteges, törődött testtel új életkörülmények közé telepednie, új munkakörbe illeszkednie. Hazatéréséről, hazahívásáról nem is esett többé szó, s az agg művész egyre félröbönvulva a világtól, egyre jobban bágyadva munkaerejében, már csak emlékeinek élt. Valósággal végrendekezett s írásainak azt a részét, a mely könnyesebb természetű volt, lepecsételve elküldötte a Magyar Nemzeti Múzeumnak, kikötvé, hogy csak bizonyos idővel halála után bontsák fel, s adják át életének aktáit a nyilvánosságnak. Most messze körpálya után kialakudva tér vissza hozzánk az egykor fényes szakadár tisztók. S halálával talán egészen kiderül majd hosszú és változatos élete, a melynek sok mozzanata részint ismeretlen maradt, részint ismert volta mellett is nem kerülhetett nyilvánosságra a művészt kötelező tekintetek miatt.

A magyar művészet történetirójának nehéz feladata lesz a Zichy életének és egyéniségének

belső ellentmondásaival, a melyek nehezen magyarázhatók meg. Szabadságvágyó magyar lélekkel az autokrata csárok udvarának volt állandó alakja. Hazájához és fajához való nagy hűsége mellett valósággal második hazául fogadta el Oroszországot s inkább akarta az ott kínált jólétet, önkéntes száműzetéssel, mint a magyar földön való munkálkodást szűkebb élettel. Ezek azok az ellentmondások, a melyek vele szemben gyakran felvetődtek szemrehányásként, vagy mint kérdés, Zichy Mihály, az ember és művész lelkiületének megértésére. Mert ugyanezek az ellentmondások megmutatkoztak művészetében is: egyszer aprólékos, realiztikus volt a képein, máskor idealizálása szinte fantasztikussá vált. Egyszer a legnagyobb szerű eszmék festői megabrázolásához fogott, máskor aprólékos erotikus témák sugallták rajzóját virtuóz alkotásokra. Ez utóbbi hajlandóság egybevetve életének eseményeivel, talán leginkább megadja kulcsát egyéniségének.

Zichy Mihály szép ember volt, nagy tanultságú és elmés, igazi férfi, a milyen a nők ideálja szokott lenni. És valóban a szerelem jelentékeny, sőt döntő szerepet játszott életében. Egészen fiatalon, a mikor Bécsből 1847-ben Ilona orosz nagyhercegnő udvarába került rajzmeszternek s azon az uton volt, hogy hamarosan nagy karriert csináljon, a szerelem vágta be pályáját s döntötte őt a legnagyobb nyomorba.

Ő maga nyíltan megvallotta, hogy vonzalma fiatal és bájos tanítványa, Katalin nagyhercegnő iránt volt az ok, a mely miatt a nagyhercegi udvarban való állását oda kellett hagynia. A fiatal fejedelmi leánnyal való gyakori együttlét, a rajzmester és a tanítvány együttes dolgozgatása folyamán az alig húsz éves művész beleszeretett a nagyhercegnőbe. S a bájos, szűzies leány viszonzta pelyhes ajkú, szép és nemes fellépésű mesterének szerelmét. A vonzalom tiszta volt s mindig az is maradt. Zichy fiatalos művészi hevülettel imádta tanítványát, a nélkül, hogy a vonzódásnál tovább ment, vagy tovább menni merészelt volna.

Az udvarnál mégis nagy lett a szörnyűködés, a mikor a két fiatal lélek kölcsönös rajongását észrevették. Akkoriban még teljességgel elképzelhetetlen volt, hogy fejedelmi sarj nem egyenrangú férjjel, bármily régi nemesi családból való volt is az, házasságra lépjen. A fiatal Zichyt tehát azonnal eltávolították az udvartól, persze másnemű ürügyek alatt. Így lett idegen országban egyszerre hajléktalanná Zichy Mihály.

Később is a szerelem játszott bele életébe nem egy ízben erős hatással és következményekkel is. Egy alkalommal majdnem állását veszítette tanítványa és bizalmas barátja, miss Mary Etlinger miatt, a ki belekeveredett a II. Sándor császár elleni összeesküvésbe, s mikor a merénylet sikerült, csak nagy bajjal szabadult meg az orosz rendőrség karmaiból. Egyébként is ez a nő, a kinek Zichy életére olyan nagy és a család szempontjából olyan végzetes befolyása volt, végre elszakadt tőle: a mester elkergette őt.

Zichy Mihály szerencséjére III. Sándor császár rendkívül kedvelte őt s miss Mary összeesküvő szereplésének nem lett rá nézve komolyabb következménye. Bár nekünk tán jobb lett volna, ha valami okból még egyszer kegyvesztetté lesz a császári udvarban. Akkor talán kénytelen lett volna hazatérni s nyíltan kérvény, talán méltó pozíciót is kapott volna Magyarországon. Hisz maga írta: «A mi nemzetünkhöz illő, hogy kitűnő hazánkfiait vén napjakra szükségelni ne engedjük.»

Hogy mennyire érdekeltődött minden magyarországi esemény iránt, bizonyítja a milleniumi alkalmával tanúsított magatartása. A magyar művészek akkor valami nagy történelmi emlékménethatározatot terveztek s benne az ősmagyar viseletet is be akarták mutatni. Zichy Mihály akkor Székely Bertalannak megküldött egy sor régi ázsiai kartonrajzot, a melyeket maga másolt le számára. Egy ilyen rajzát és a rajzot kísérő levelét Zichy kezeirásával alább közöljük.

Ha hazatérhet, talán még többet dolgozik a magyar művészet számára. Mert bár Petőfi, Arany, Madách műveit illusztrálta, bár a leg-

közelebb megnyíló Szépművészeti Múzeumban egész Zichy-terem van tele festményeivel és rajzaival, művészegetiségét teljesen nem ismerjük, művészi termésének elenyésző része mindez. Zichy naplókönyvében mintegy három-ezer rajzot és festményt jegyzett föl, mint a melyeket eladott. De rendkívül nagy elajándékozott rajzainak a száma, valamint jegyzet- és vázlatkönyveinek tömege. Ez utóbbiak mind Pétervárott, Zichy lakásán vannak. Egyforma kötésű kis könyvecskék ezzel a felirással: «Zichy, a császári udvari festője.» Ezekbe vázolta fel Zichy a császári udvari élet jeleneteit, vagy írta le megjegyzéseit rövid mondatok alakjában.

E vázlatkönyvek a Zichy hagyatékának úgyszólván kizárólag hazamenthető része. Mert magának Zichynek kevés alkotása volt a birtokában; minden munkáját eladta vagy elajándékozta, még pedig úgyszólván teljesen hozzáférhetetlen helyekre. A legtöbb a császári udvar, az angol király s néhány a császári családdal rokon német fejedelmi családok birtokában van. Hozzáférhetetlen dolgok, melyeket maga Zichy Mihály sem tudott megszerezni, sőt legtöbbjüket még le sem fotografálhatta. A Nemzeti Szalonban rendezett kiállítás alkalmával maga írta ennek a társulatnak egyik levelében:

«Hatvan évi művészi pályámban sok jót, még több rosszat teremtettem. Ezen hosszú idő első negyven évében csináltam a javát. Ezen operák fényképi, vagy más modorú reprodukciójára csak sokkal később gondoltam — az eredeti rajzokat pedig sobase sikerült nekem a tulajdonosoktól valami kiállításokra kikérni. Ismételt kéréseimet mindig megtagadták. A képvásárra eddig egyetlenegy képem sem került. Az itteni pétervári hivatalos munkáimat a császár és családján kívül senki, vagy csak kevesen látták. Ennek következtében bátran mondhatom: que je ne veux mieux que ma reputation.»

Ezt a levelet 1902-ben írta. Hogy azóta mit dolgozott, s hogy alkotott-e magyar vonatkozású, nem tudni. Magyar részről nem hiányzott erre az impulzus. Régi jó barátja, Gyulai Pál felszólította őt, hogy Petőfi, Madách és Arany után illusztrálja Vörösmarty műveit is. A Zichy leveles ládjájában megvan Gyulainak ez a levele. Így szól:

Budapest, 1899 január 16.

Tisztelt barátom!

A Franklin-Társulat, melynek én is egyik igazgatója vagyok, végtelenül megvette Vörösmarty összes műveit. A szerződésbe az örökösök a következő pontot is beiktatták: «a megvett tulajdonjogot azzal a korlátozással engedik át, hogy Zichy Mihály a Vörösmarty egyes költeményeit vagy nagyobb költeményeinek az illusztrációkkal vonatkozásban álló részeit a

a készítenő illusztrációkkal együtt díj nélkül kiadhassa.»

A Franklin-Társulat megbizott, hogy vállalatának van-e már kiadója, mert ha nincs, a mi társulatunk hajlandó volna a kiadásra, de előbb természetesen ismerni óhajta föltételeit.

Őn nagy szolgálatot tenne a magyar irodalomnak, ha az illusztrált Vörösmartyval örven-deztetné meg nemzetét.

Fogadja mély tiszteletem és szíves barátságom kifejezését Gyulai Pál.

E levélből kitűnik, hogy Zichy foglalkozott Vörösmarty illusztrálásának gondolatával s ha e nagy munkával nem készült is el, egy s más az utolsó négy esztendő alatt betegeskedése mellett is bizonyára kikerült még keze alól.

Ezek lennének utolsó magyar vonatkozású művei: hagyatéka a magyar művészet és irodalom számára. S legfőképpen még önéletrajza, a melyről élete utolsó éveiben többször tett említést. Posthumus munkának szánta azt, a melyben Rousseau «Vallomásai»-nak példájára valóságos magyarázatot akart győnni.

Lándor Tivadár.

SZERENÁD.

I.

Most még aludni... Ép utolsó lobban
A lámpa ablakodban.

A sok árnyék mind hősien ágyadhoz oson
És áthajol a vánkoson.

Meglopják csókját e vállnak, e karnak
S szeliden betakarnak.

Susognak-búgnak, mint szellő virág felett,
Ha távozik a kikelet.

Ha érzik már sohaja ősznek, télnek...
Mégérted, mit beszélnék?

II.

Te vagy a legszebb a világon,
A legjobb a föld kerekén.
Maga a szenteség, a hűség
Nevet őszmeddőből felém.
Lelkembem, mint titkos oltárkép,
Te állsz tisztán, szeplőtlenül,
S imává tisztul minden érzés,
Mely lelkemből hozzád repül.

Az üdvözültek mosolyával
Szomorú, halvány ajkadon,

A nyolcvanas évekből való fényképe.

ZICHY MIHÁLY.

Te vagy maga a szűz lemondás,
Te, a mosolygó fájdalom.
Lányságot szűzi glóriája
Ragyog reám arcod mögül...
Ki téged szeret: Istent imádja
S ki téged szeret: üdvözlül!

Balla Ignác.

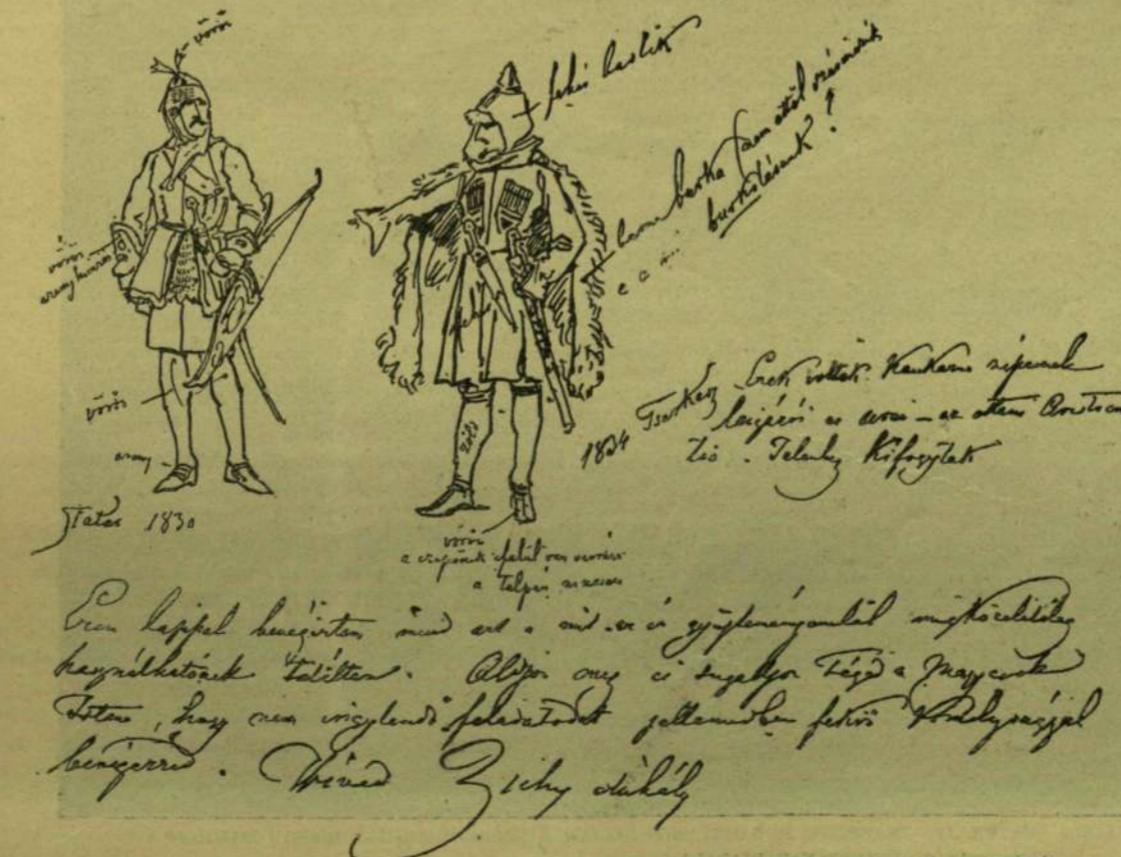
ÉJSZAKA.

A ködös éjben
Nehéz hópihéék szálllogálnak.
Itt-ott egy bágyalt
Lámpás dereng a messzeségben.
A lármas atezán
Uralmát átvevé a sár,
A sár, a mely a kövön fekszik,
A sár, mely selyemrongyba jár
S el-el-suhan az utcasarkon.
A sár, a mely az ittas arcon
Elárulja az állatot.

A sár, mely a korcsmákból árad...
Ki tud nyelven az éjszakának,
Megérti ezt a bús beszédet,
Hogy a világ csak kód, csak sár, — hogy
Nem szép az élet.

S az én szívemben mégis, még is
Mámor beszél az éjszakákról.
A sár miként ha róza lett vón,
A lomha kód meg rózsafátyol,
Az ezeregy éj büve-bája
Ragadott át egy szebb világba,
Melyben ezernyi élet ad
A könnyűvéru,
Aranyos, édes ifúság.
Nem verset írtam csórról akkor,
De adtam s kaptam hő ajakról,
Melynek varázsa nem ígéret,
De ad kéjt, lázat, üdvösséget.
Annak a csóknak
Mámora, kéje
Kísért a hosszú
Éjeken át,
Ragadott újra
Új ölelésbe,
Míg csak az ajkunk
Ajkra talált.
S vidám dalunknak ifjú bája
Kacagva szállt az éjszakába:
— Hazug, vén éj, sivar beszéded,
Mert szép az élet!

Szegedy Miklós.

ZICHY MIHÁLYNAK A MILLENNIUMI TÖRTÉNELMI MENET CÉLJÁRA SZÉKELY BERTALANHOZ KÜLDÖTT RAJZA.

A BOR HATALMA.

A PUSZTÍTÁS GÉNIUSZÁNAK DIADALA.

Zichy Mihály levele saját festményéről.

Zichy Mihály «A pusztítás géniuszának diadala» című képét, melyet mai számunkban talál az olvasó, az 1878-iki párisi világkiállításra festette, de nem állították ki a magyar osztályban, a hova szánva volt, mert attól tartottak, hogy izetlenségek támadhatnak a porosz-francia háborúra s a pápa világi uralmára

való vonatkozásai miatt. Zichy ekkor egy leveleiben maga magyarázta festménye tartalmát s ebben a magyarázatban visszatükröződik a nagy művészek egész gondolkodásmódja. A fölötté érdekes levélből, részint a kép magyarázatául, részint pedig a művész jellemzőseül közöljük a következőket:

E kép tárgyát és mértékét — írja a művész — azért választottam, mert tudtam: milyen és miféle képek lesznek a magyar osztályba kiállítva. Csak a feltűnőbbeket említem: Munkácsy Miltonja, Ben-

czúr Szent István keresztelése, Horovitz két arcképe, Székely, Thán, Mészöly tájképei, stb. stb. Ugy láttam, csakis olyan Doré-féle modorú kép hiányzik, mely — nem hogy emelné — kiegészítené a magyar művészeti kiállítást. Alig maradt hat heti időm a nagy méretű kép kivételére. Nagy erőmegfeszítéssel mégis ezen képet alla prima megfestettem. Jutalomra nem számítottam, de még kevesebbet az ilyen kép eladására. Quod est demonstratum!

Sem a kontra, sem a pro ítéletek, ha megközeleltették is, de teljesen meg nem értették eszmémet.

A PUSZTÍTÁS GÉNIUSZÁNAK DIADALA

ZICHY MIHÁLY MŰVEIBŐL.

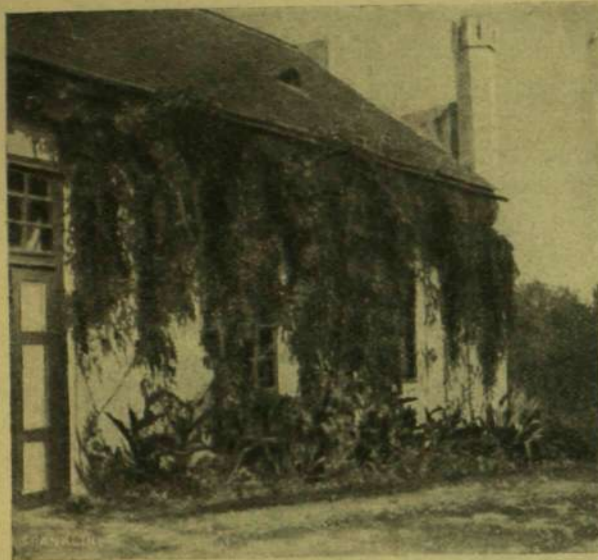

II. SÁNDOR CZÁR ÉS KISÉRETE MEDVEVADÁSZAT UTÁN.

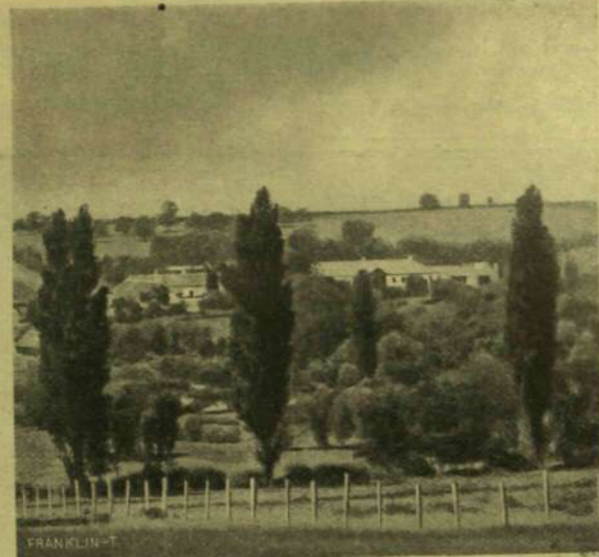

A SKÓCZIAI UDVARI VADÁSZATOKBÓL: A WALESI HERCEGI PÁR (JELENLEG VII. EDVÁRD KIRÁLY ÉS ALEXANDRA KIRÁLYNÉ) VADÁSZBÉDJE.

ZICHY MIHÁLY MŰVEIBŐL.

A zalai műterem a Zichy Mihály által ültetett szőlővel.

Zichy Mihály zalai kastélya és parkja a főútról nézve.

A lakóház rózsacsoportokkal.

A leghumánusabb, legnagyobb eszmék csakis az érettek kiontott vérben, romlásban vernek gyökeret, hogy azután az emberiséget boldogítsák. A pillanatnyi diadal — a pusztítás diadala. Ezt láttam a római katolikus vallásban, melyért Krisztus meggyőződött tanítványai és későbbi követői vértüket ontották, — de később teljesen más irányt követve, a hármaskoronával díszített tiara hatalmával az eltérők vértét ontották. Jelenleg is a vak fanatizmus, a türelmetlenség torzképe ül a Krisztus igéjéért megölt áldozatok koponyái fölött. Az elfelejtett feszület, szent jellegét elveszítve, ott hever a koponyák fölött. A biboros államtitkár észreveszi a háttérből előtörő világszűz és mintha mérsékeltégre intené a csalhatatlanságban élő főpapot. A kép bal oldalán II. Sándort ábrázoltam, a ki az ő vallású néprokonok felszabadítására, seregei élén, magasan emeli az ortodox hitvallás keresztjét. Megint új öldökös az üdvözítő Krisztus nevében.

A polgári életben a jelen század legnagyobb eszméje: a német fajok egyesülése és a német császárság megalapítása. De milyen tömérdek pusztításba, mennyi emberi élet földaldiszába került ez eszme kivitele! Ott fekszenek a halottak és a sebesültek, francia és német, a hekatomba fölött áll Vilmos, az egyhangulag, ha nem is egyszívűleg megválasztott német császár, az új császári koronával fején; körötte hódolnak a német fejedelmek. Vilmos lábával rálép III. Napoleonn tetemére, a ki pallosa hegyével legyőzte. Vilmoson szemben áll a République Rouge tehetetlen alakja, mellette a Commune, gyujtogató fáklájával kezében.

A családi életben — előre megmondották az evangélisták — jönni fog a gonosz asszony, a ki az embereket megzavarja. Eljött már jó ideje és uralkodik a hűség képtelen férfiak fölött; a polgári társaságot összetartó házassági- és családi kötelékek elvesztették szentségüket. Eszeveszeten tiporja lábai alá a férj nejt és gyermekét, rohan a csábító asszony után. A polgári és családi élet nagy mozgalmainak áldozatai: a harcban elesett férj özvegye, gyermekével s az elhagyott nő, gyermekével. Ezeket az alakokat én képem közepén, közel egymáshoz helyeztem el. A csoportok fölött lebegnek a pusztítás géniuszának alakjai: a csábító nő és a vad arckifejezéssel diadalmaskodó vérszes Géniusz alakja — de a háttérből előtörő világszűz ezeket, a sötét, füstös felhőkkel együtt, már hajta tovább.

Első eszmém szerint én ebbe a világosodó háttérbe a Fehér köztársaság alakját tüntettem föl, körülötte az egymást testvéreleg átolelő néppel. De ettől a francziák (értem ezek közt jó barátaimat), nem lévén még hozzászokva és nem lévén meggyőződve köztársasági szervezetük maradátságáról, — eljártak. Keveset változtatva alapszámán, én a csoportozat helyébe Krisztus alakját festettem. Ez volt az egyedüli változtatás képeimen. Jobb testülése — az Isten adja! — jöendő világszűznek nem is lehet, mint az, hogy az Üdvözítő igéje teljes magasztosságában megértessék és polgári, társadalmi szerződésünkben alkalmaztassék. Akkor, a gonosz géniuszok hozzájárulása nélkül is, az emberiséget boldogító eszmék diadalt fognak ünnepelni!

A REPÜLŐ GÉP.

Elbeszélés.

Irta Kazár Emil.

Borsai Gerzont a székely hegyek közt ezermesternek és tudósnak hívták. Ezt mondták róla Halmágyi Andornak, a fiatal mérnöknek is, ki a vasúti alagút fűrészához érkezett s feltűnt neki egy nagy otromba deszka hodály a

Részlet a zalai alsó parkból.

vénhedt kastély luczernásában. Ez volt Borsai Gerzson híres műhelye, a hol repülő gépen, kormányozható léghajón dolgozott évek óta. Láttak is már néhányszor valami kötélel kötött szörnyű formátlanlanságot fölemelkedni a levegőbe. Olykor libegett is ott, máskor meg lezuhant.

A tudós ezermester ott lakott a nagy deszkaszin közelében, régi kastélyfélében, melynek zsindey-tetejét kiverte a moha, a szarufák előtűnedeztek, a falak pedig a lehámlott vakolat helyén vaskapcsokat, jókora darab szürke követ mutogattak. Az ablakok úgy meg voltak vasvala, mintha nem is kovács, hanem kosárfonó készítette volna. Gyep, kert vette körül az ódon épületet.

Halmágyi Andor, a mint megérkezett a vidékre, mindjárt meglátogatta az ezermestert, a környéken a legközelebbi uriházat. Borsai Gerzson a hűgával és az unokájával lakott itt. Sok mesterember járt hozzá, mert a tudós szüntelenül fűrt-faragott.

Ha egyetlen emberi alakban lehetne bemutatni valami tudós társaságot, akkor Borsai Gerzsont kellene felkutatni megtestesülés gyanánt. Sovány, száraz és nagy homlokú. Kopaszágát gyér haj-sövény vette körül. Bozontos szemöldöke mintha bozótta nőtte volna be homloka talapatát. Szemei egy-egy barlangba rejtöztek. Külseje megvetést tanúsított a szabók, borbélyok, fehérenemű üzletek, sőt az oly hivány találmányok iránt is, mint a gomb és kefe. Kinőtt ruháiban hatalmas tiltakozást hirdett még a kezdő piperkézők ellen is. A jeles tudós azt sem titkolta, hogy nem sikerült megtanulnia, miképen viselik a kalapot.

Büszkén mutatta meg a fiatal embernek a készülő művet a jól elzárt szinben. A titkolt találmány hosszú fenyőszárra kötve nagyon

hasonlított valami összecsuksott óriás napernyőhöz.

— Minden jól megy! — kiáltott diktátori hangon a tudós, a ki mindig kezében tartotta a mértéket és a jegyzőkönyvet. — Jót állok érte, hogy egy pár hét alatt repülünk. Ezt gyönyörűn megcsináltam. Dícsőség, győzelem, hozzána! Biztosra veszem a párisi akadémia kétszáz ezer frankját. Legalább húsz percig szállni és visszatérni oda, a honnan a gép elindult. Csekélység! Meglesz, meg is van! Teringettét, eleget is fáradtam, dideregtem, izzadtam. Bámulom az eszemet, hogy épségben maradt. Kedves Halmágyi úr, ön szakértő — ön ért engem. Részletekről azonban ne kérdezősködjék. Mélységes titkomról csak annyit, hogy akár kormányozható léghajó, akár repülő gép — az itt van a bércezes hazában. Ugy ki van itt számítva minden, mint egy összeg.

Beszéd közben a tudós nagyobb nyomatékul minden mondatot aláhozott a Halmágyi Andor kabátja elején, hol balról, hol jobbról. Vendégszerető fesztelenséggel, de büszke önértéssel vezette keresztül-kasul látogatóját a nagy szinben, a hol egy ember most is gyalult, egy másik ráspolyozott, a harmadik tízes vasat kalapált.

Alig lehetett botorkálva haladni odább. A falra főlsegezve tervrajzok, Ikarus és a szárnyas pegázus képe. Szertesztét ládák kosarak, léczek, kötelek, végszárnra vászon, tafota, bordó, agyagedénye. A műhely nem volt annyira világos, hogy benne látni lehessen s így minden, a mi ott volt, titokzatos eszményiség, kabalisztikus rejtély maradt, a tudós létének, foglalkozásának műzeumilag összetörölődött tárgyai és nyomai.

— Szerencsés dolog lesz! — biztosította a föltaláló a fiatal mérnököt. — Egész életemben eltökélt jellemű voltam. Eltökélttem, hogy török-szakad, de a repülő-gépet föltalálom. Tudja-e édes barátom, hogy mindig magammal hordom a végrendeletemet?

Borsai Gerzson erre megszüntette Halmágyi mellén az aláhuzásokat s a saját kabátjára mutatott, melynek e szerint az elszánt végrendelet elbujtatására alkalmas belső zsebbel kellett el látva lenni, ha már gomb nem volt is az egész öltözetben.

Ekkor egy éles női hang szólalt meg valahonnan:

— Itt ebédel Walter úr?

— Igen, igen! — kiáltott a tudós a viszhangos szin valamelyik részébe. — Már értesítettem drótnélküli táviratban. Judit pedig öltözzön fel, mert vendégek lesznek. — Édes barátom, a hűgom beszélt. Igen bizony, drótnélküli táviratban... Az én találmányom. Oh uram, ha a kormány, a tudós társaságok istápolnának bűvárlataimat, ha mecenásaink volnának... Ah! A mi pedig Walter urat illeti, fiatal ember és roppant érdeklődik laboratoriumom iránt.

Halmágyi Andor ezután megismerkedett a családdal. A tudós már régóta özvegy. A házat hűga, Zsuzsánna nagyságos asszony vezeti, ki nek a laboratoriumban hallotta a hangját; előkelő urasszony; mindig nagy díszére szolgál a kocsinak, valahányszor a bátyjával együtt a városba hajt. Bús méltósággal vezeti a kis ház-

tartást, a hol vendég alig mutatkozik s nagyon jó a tudós unokájához, Judit kisasszonyhoz, ki abban a korban él még, mikor a lányok szemei jobban ragyognak, mint látnak.

A fiatal mérnök ezentúl többször is elment a nyári estéken a tudóshoz, a hová gyakran ellovagolt a városból Walter Gottfried, egy gazdag vaskereskedő fia is, a ki mint dragonyos hadnagy az apja halálakor hagyta ott a katonaságot és átvette az üzletet. A tudós családjához mindig bokréttákkal járt, mintha valaki életének útjait virágokkal szeretné tele szórni. Csodálkozó hangon és nagy tisztelettel beszélt a tudóssal, a hölgyeket adomákkal igyekezett mulattatni és fölötte büszke volt a görbe lábaira, mert ezek mutatták, hogy lovon ül. Rendesen lovász ujjasból, szűk nadrágból állt az öltözete.

Ha netalán valaki azt mondta volna Walter Gottfriedre, hogy felfuvalkodott ifjú, az első látásra el lehetett hinni. Arcán úgy megfeszült a bőr, hogy szemét, száját össze sem bírta csukni. Rövidre nyírt haja a vörhenyes szeplők folytatásának tűnt föl.

A tudós egész nap a műhelyben dolgozott. A kastélybeli élet oly egyformán járt, mint valami gép forgása s azon Walter Gottfried látogatásai sem bírtak változtatni.

Egy este Zsuzsánna és Judit már soká szótlanul ültek az asztalnál.

— Alszol-e? — kérdezte Zsuzsánna a hűgát.

— Csak a lámpát nézem. Mióta idősebb kezdek lenni, sokat gondolkozom és tűnődöm, hogy nincs fiatalságom. Ha te nem volnál, néném...

— Biz' nekem sem tetszik, a minek tetszeni kellene.

— Csak elkészülne már a léggömb.

— Nem, én nem kívánom! — szólt hevesen a néni. — Bárcsak semmi lenne.

— Mért kívánsz rosztat a nagyapóknak? Mennyit költött, mennyit fáradt és mennyit remél!

Zsuzsa hirtelen elhallgatott.

— Meguntam, nagyon meguntam, — folytatta egy kis szünet mulva Judit.

— Mit untál meg?

— Nem tudom, de azt hiszem, hogy mindent.

— Azt a szeplős száz urat is, ugy-e?

Most Judit hallgatott el. Zsuzsa folytatta:

— Ha nagyatyád a kétszáz ezer frankot megnyeri, ha találmányát eladja, akkor te Judit gazdag lány vagy. Nagyapád arra tartogat. Akkor enged a világba. De hogy mikor? Majd kiszámítja. Nekem pedig zűg a fejem.

— Semmi örömem sem telik magamban! — panaszkodott Judit.

Zsuzsa tehát még akkor este előkelő ünnepélyes komolysággal, de téli fagyos hangulatban fogadta bátyját, ki késő estig tartó munkája

A DOHÁNYZÓ.

után a lefekvés előtt mindig bement a hölgyekhez jó éjt kívánni, és eldicsekedni, hogy minden jól megy, és biztosan halad a nagy díj felé.

— A gömbre holnap ráfestjük a Judit nevét — szólt az ezermester tudós. — «Judit» lesz a neve. Majd kitűnik, mi lakozik az én találmányomban.

A bolthajtásos hosszú szobában olyan komorság uralkodott, mint valami falusi templomban. Judit a szoba tulósó végén foglalkozott egy régi almárium polmijával. De Zsuzsa egy kissé kibujt a pályájából és éles hangon kezdett beszélni.

— Judit és a találmány! Jóságos ég, mennyire győtri fejemet ez a lufbalon és Judit. Arra vagyok kárhoztatva, hogy oly dolgok és állapotok közt éljek, melyeknek hiába óhajtom végét, azt soha meg nem érem, vagy borzasztó rossz lesz a vége.

— Ohó hűgom! A gép vagy tíz nap mulva röpdülni fog, egyenesen a nagy jutalom és dícsőség felé. Gottfrieddel együtt szállunk föl.

— Nem valami szakértőt viszel magaddal, Gerzson?

— Csak nem Halmágyit, a ki oly léleknelküli tanulmányom iránt!

— Nem, nem! — szólt közbe Judit az almárium mellől. — De te ne menj, nagyapó.

— Én is félek, — mondta nagyon bizalmatlanul Zsuzsánna.

— Mitől félnétek, mikor mindig magammal hordom a végrendeletemet! — csodálkozott Borsai Gerzson és nagy önteltséggel tette ezt a kijelentést.

— Különös, ha ez téged megnyugtat, mert a hozzád tartozókat annál nagyobb aggodalommal tölti el.

— A vagonról is intézkedtem benne. Minden a Judité.

— Istenem, Gerzson! Hisz az természetes, ha el nem csörölte a vagonodat a találmányod.

— De csak intézkednem kellett, hogy szerencsétlenség esetére hogyan temessenek el engem, ki a tudományoknak szenteltem egész életemet, vagonomat.

— Ugy-úgy! — szakitotta félbe Zsuzsánna a heveskedő tudóst. — Magam is azt hiszem Gerzson, hogy Juditnak szerencséje a maga kis vagonja és a mi én utánam vár rá.

— Mit beszélsz. Hát a nagy jutalom? A találmány értéke és szabadalma. Egyébiránt az én legfőbb támogatóm és mecenásom eddig csak Walter Gottfried volt. Bezzeg ez bizik bennem, bizik. Van esze. Kétszáz ezer frank azonnal. Nem boldogság biz az. Épen azért figyelmesebbek is lehetnétek Gottfried iránt.

— Nagyapó, ne festesd az én nevemet a gépre. Oly babonás vagyok.

— Szeszély, szeszély! — dörmögte Borsai. — Gottfriednek is ez a kívánsága.

— Nagyapám, ha netalán Walter úrnak komoly szándékai volnának, — mond halkán és zavarodattan Judit, — a mint hogy nekem már tett czélzásokat is, tehát a mi engem illet... nagyapám...

— Szóval Juditnak nem tetszik ez a felfűtött képű úr! — vágott közbe erőlyesen Zsuzsánna.

— Nagyszerű! Azt hiszitek, a mint besöpöröm a jutalom találmányomért, tovább is Gottfried barátom lesz a mecenásom. Szóba sem állok vele. Judit válogathat. Teringettét, hogy is ne!

Ezeket mondván a nagy feltaláló, diadalmosan nézett körül és többször csettentett a nyelvvel, mintha valami jó zamat utóízét élvezné.

— De ha nem sikerül a találmányod, Gerzson, akkor Judit nem igen válogathat. Azt pedig, hogy előre lekösd, egy szerencsétlenséghez, hogy az unokádat kénszerítsd, egy fűstbe ment találmány nem érdemelne meg.

E dermesztő megjegyzés a tudóst oly ingerülté hozta, hogy nem is válaszolt rá, hanem egy fájdalmas hosszú sóhajással, melyből ez az ige hangzott: «oh asszonyok!» — gyorsan eltávozott.

A SZALON.

II. SÁNDOR CSÁZ VADÁSZKALANDJA.

Most már a laboratóriumban és az udvarban izgalmas napok következtek. Borsai Gerzson a tudós társulatokat, a szakgyesületeket és komolyan érdeklődőket értesítette a hírlapok útján, hogy a repülőgép felszereléséhez fogott s azt bemutatja. Mesteremberek, kíváncsiak jöttek-mentek, levélben tudakozódtak. Walter Gottfried minden nap kilovagolt a városból, Halmágyi Andor is minden üres idejében a tudós udvarát gyarapította.

Eljött Walter rokona, Cziczonia Wolfgang is, a ki ügyvéd volt. Hosszan és titkosan beszélgettek a tudóssal, kit ezen a napon nagy izgatottság lepett meg. Ugyanez idő alatt Halmágyi a hölgyekkel sétált a hegyek közt s csak estére tértek vissza a vacsorához.

— Azt nem mondom, hogy a kitűzött napon tökéletesen működik a gép, — szölt a főtálató Halmágyihoz, — de végre is meg kell mutatni, hogy pompás dolog, melynek bizonyos a diadala és dicsősége. „Judit” győzni fog.

Ezt a vallomást nem cenzúrá nélkül tette a tudós épen Halmágyi előtt.

A nagy napon vagy ötven érdeklődő érkezett távolibb helyekről s ezenkívül a hegyek közül és falvakból, mint a bucsujárók sereglettek.

A sokat emlegetett találmányt a tisztáson, egy elpáncolt zárt helyen állították föl. Már délelőtt látni lehetett, hogy valami puffadozik a kerítésen belül, valami szörnyű hurka. A két végénél egy-egy gerendához volt erősítve. Lassan, lassan növekedett és télt. Fölöttébb unalmas volt ezt nézni órákhozszáig, s elmulasztani miatta az ebédet.

Délután végre már szabadon lebegett a nagy tömlő. A kerítésen belül trombitajel hallatszott, dobok pergették. A leirhatatlan izgalmas pillanatokban egyszer nagy láng csapott föl és hatalmas pukkanás hallatszott. A barna tömlő pedig eltűnt. Füst emelkedett azon a helyen és zürzavaros lármá hallatszott.

Borsai Gerzson úgy ordított, mint egy fiatal oroszán.

— Pokoli gazság! Ez merénylet. Ellenségeim műve! — ezt kiabálta kétségbeesetten.

Walter Gottfried a főtálatóhoz készített tengerészlányban némán állt ott Cziczonia atyafiával. Halmágyinak jutott a legnehezebb föladat, a kétségbeesésbe jutott tudós csillapítása.

— Elképzelhetetlen a robbanás, — sivitotta Borsai. — Mondom, esküszöm, merényletnek kellett történni.

— És most mi lesz? — kérdezte Cziczonia elég száraz, de kemény hangon.

Borsai Gerzson bizony nem tudott mit válaszolni.

— De hát mondja már, mi lesz? — sürgette Walter Gottfried bosszankodva. — En az ön vállalatába beleölttem harmincezer forintot, bizonyos reménységek fejében.

— Ah! újra kell kezdeni mindent! — sópán-

kodott a főtálató, ki úgy hörgött, mint a brügö legvastagabb húrja. — Persze uraim, hogy nemcsak nagy szellemi tőke robbant fel itt, hanem materiális tőke is.

ARANY JÁNOS „AZ ÜNNEPRONTÓK” CÍMŰ BALLADÁJÁHOZ.

ZICHY MIHÁLY MŰVEIBŐL.

— Tud ön kárpótolni Borsai úr? — faggatózott Cziczonia.

— Nem tudok e pokoli pillanatban válaszolni, — hebegett a tudós. — Az unokám vagyónához is hozzányúltam.

— Még az is! — kiabált Walter. — Tehát se kétszáz ezer frank, se hozomány.

— Pörlünk, pörlünk! — mond fenyegetően az ügyvéd s e végső kijelentés után magával vitte feszes képű és löcselábú rokonát.

— Gyere be Gerzson, Judit már limonádét készített — szölt Zsuzsanna, ki csodálatos erővel megőrizte nyugalmát és méltóságát. — Bizony nagy csapás ért mindnyájunkat, de most már fordíts gondot a másik Juditra. Jó hogy az az átkozott masina tökéletesen porrá nem égetett bennünket.

Ez megmáshatatlán véleménye volt a derek asszonyságnak. A szerencsétlenül járt tudós pedig, mint a tudomány kárvalottja és áldozata élvezte a népszerűséget. Sokat írtak és beszéltek gépjének pusztulásáról és szakemberek bizonyították, hogy valóban merényletnek kellett okozni a pusztulást. Különösen Halmágyi Andor mérnök, mint szemtanú, a helyszíni adatokból és maradványokból, bizonyította be a merényletet.

De hogy ki volt a merénylő, az soha sem derült ki. Zsuzsanna asszony, ki méltóságos előkelőségével annyira elragadta a vendégeket, Halmágyi és Judit lakodalman nem is szeretett a nagy katasztrófáról beszélni s annak emlékezete nem is háborította a csöndes, nyugodt családi kört. Halmágyi és Judit sem hozták elő. Csak Gerzson úr sohajtott olykor mélyeket.

A MESSIÁS.

A HÉTRŐL.

Az amnesztia. Minden királyi felségjogok között a legszebb, a leghumánusabb és a szeretet törvényeinek legmegfelelőbb: a kegyelem megadásának joga. A királyok mestersége egészében véve nem épen könnyű és sokszor kemény szívet kíván. Az ő nevében szokták megüzenni és folytatni a háborúkat, — sokszor az ő érdekében is. S a mi kemény ítéletet a büntető bírak mondanak, az ő nevében mondják, valamint az ő nevében is hajtják végre. A gonosztevő mögött a király nevében zárulnak be a tömlőz ajtai, s a halálos ítéletet is az ő nevében hozzák. A király a legfőbb büntető; ő az igazságszolgáltatás sujtó keze. De a kegyelmezési jog is az övé. Még pedig legtöbb államban korlátlanul az. A sujtó ítéleteket nem ő maga mondja ki, csak az ő nevében hozzák azokat, de a kegyelmet saját személyében gyakorolhatja. Elengedheti, vagy enyhítheti a büntetéseket. Ott, a hol a törvény csak szigorú alkalmazhat, egyedül ő gyakorolhatja a könyörületet. Mint a hogy a bűnös Istentől várja a bocsánatot a túlvilágon, úgy királyától kaphatja meg itt e földön.

Vilmos császár pedig, a németek hatalmas uralkodója, kijelenti, hogy lemond e jognak tömeges gyakorlatáról. Most ünnepelte 25 éves házasságának évfordulóját. Szakadatlan boldogságban télt el számára ez a huszonöt esztendő. Nagyszámú családja közepett örömmámorban ülte meg e napot, midőn második fia is házasságát ülte. Egész Németország arra számított, hogy e napon meg fognak nylni a tömlőzök ajtai s ki fogják eresztetni legalább azokat, a kiknek bűne nem felette súlyos, vagy legalább a politikai foglyokat, a kiknek abban áll a bűne, hogy másként szeretik a hazát, mint a hogy az állambatalom előírja. De hiába volt a reménykedés. A császár kijelentette, hogy a kegyelmezési joggal nem él. A fejedelmi jogot szívesen kitégítaná oly értelemben, hogy szabad tetszése szerint fejlessze a hadsereget és a flottát, de a kegyelmezési jog korlátlanágát nem használja ki. Lelke rajta!

Hazatérő koporsók. Mozgalom indult meg, a melynek az a célja, hogy hazahozzon egy koporsót. Ezúttal a Zichy Mihály koporsójáról van szó, a kinek hatalmas művészetét, a míg élt, magyar nemzete nem tudta úgy megbecsülni, mint a hogy megbecsülte a minden oroszok

vezekelt, hogy nagyszerű üres sirt faragatót neki panteonjában, a Santa-Croce templomban és mellé a lilimok bűnbánó városának jelképes alakjával egy síró nőt, a «ki zokogva kér engedelmet kései könnyei hullatására.» — Ami nagyjaink nem voltak olyan kemények, hogy porait eltírták szülőházjuk földjétől: de itt lenne már az ideje valóban annak, hogy ez a föld ne csak a sírakra tudjon virágot teremni. És ne csak virágot tudjon teremni nekik, hanem kalászt is. Azon legyünk, hogy ne csak a halott nagyjaink találjanak itthon békés nyugodalmat, hanem az élőknek se kelljen vándorbotot fogniuk, mikor a dicsőség és a boldogulás keresésére indulnak. Nem vagyunk gazdagok, de nem szabad olyan szegénynek mutatnunk magunkat, hogy idegenekkel kelljen eltartatnunk a Munkácsy Mihályainkat és a Zichy Mihályainkat.

Bevonulások. Aligha van ez idő szerint szabad nemzet a világon, a melynek kedve támadhatna arra, hogy irigyeljen bennünket, de az bizonyos, hogy látványossággal ezek az idők pazar bőséggel szolgálnak a magyarnak. Hadi képekért, tábori jelenetekért sem idegenbe fáradsunk, sem fantáziánkat megerőltetnünk nem kell. A parlament fölcsalása igen hűséges kóstolóval szolgált orosz hangulatokból és a sors bőkezűsége ezúttal jogosulatanná teszi azt a hagyományos panaszt is, hogy ebben az országban minden érdekeséget önző módon Budapest foglal le magának. E szomorú időnek érdekében bus látványosságaiából a kelletnél dúsabban jut a vidéknek is. Főispánok, kormánybiztosok kedvmlása: mind egy-egy érdekes hadi kép, valóságos sereg fölvonulása, a méreteiben is akkora, a mekkorákkal hajdanában döntő csatákat vívtak meg az országokon vetelkedő fejedelmek. Egy nálunk járt angol újságíró, a ki végignézett egy főispáni bevonulót, igen találatosan jegyezte meg:

— A nép szeretetének a meghódítása valóban nem kis föladat lehet ebben az országban, ha egy főispánnak erre a célra nagyobb hadsereg van szüksége, mint a mekkorával mi a tibeti expedíciót megcsináltuk.

Nekünk pedig a Tisza Kálmán egykori mondanása jut az eszünkbe, hogy: az a legnagyobb úr, a kinek a legkevesebb szolgára van szüksége. A főispánok közül is aligha az vonul be a legigazabb népszerűségbe, a melyik a legnagyobb haddal kell, hogy bevonuljon.

A rostély. Legutóbb a mi parlamentárizmusunknak megint volt bizonyos találkozás az angol parlamentárizmussal. Ezúttal, fájdalom, a legélesebb ellentét kapcsán. Ugyanazon a héten nyitották meg királyi szóval az angol

II. SÁNDOR CSÁZ KÖRÜTJÉN EGY FALU HATÁRÁBA ÉRKEZIK.

ZICHY MIHÁLY MŰVEIBŐL.

törvényhozást, a melyen a magyar törvényhozást ugyancsak királyi szóval szétkergették. És a milyen szokatlan, formájában megdöbbentően új volt a budapesti aktus, olyan hagyományos lefolyású, a tradíciókhoz mindenben bűszegesen tapadó volt a londoni szertartás. A szokáshoz, a hagyományhoz sehol a világon nem ragaszkodnak úgy, mint Angliában és minden alkotmányos aktus programjának egy nevezetes része a hagyományok szimbolikus kultuszából telik ki. A képviselőház megnyitásának ünnepi szertartása ma is azzal kezdődik, hogy egy bizottság a háznagy vezetésével bejárja a parlamenti palota pincze-helyiségeit és lőporos hordók után kutat. Ez a szokás tavaly lett háromszáz esztendő, mert 1605-ben történt, hogy Guy Fawkes, a yorki rajongó, a pinczében elhelyezett lőporos hordókkal akarta levegőbe röpteni a parlamentet. Az angol képviselőház tanácskozó termeinek régi, nevezetes érdekessége a grille. A rostély. Minden rostélyok között a legudvariatlanabb, mert a női karzatot, a dának páholyát rekeszti el a törvényhozás termeinek szabad levegőjétől és a törvényhozó urak kíváncsi tekintetétől. Ez még a nagy puritánok korának maradványa, Cromwell híveié, a kik úgy vélték, hogy illetlen és veszedelmes dolog a törvényhozás szent munkájával elfoglalt férfiakat a női arc csábító varázsának kitenni. De mert a parlament munkája a nyilvánosság és ebből kizárni a nőt sem szabad, a grille, a rostély alkalmazásával oldották meg a kérdést. Azt mondják, ez a világ legerősebb rostélya és nem ok nélkül mondják, mert Port-Artur ostroma gyöngye tavaszi fuvalom volt ahoz képest, a mennyi ostromot már ez a rekesztő-rács évszázadokon át diadalt kiállott. Pedig a világ legszívósabb serege ostromolja, az angol szép asszonyok hada, a mely megaláztatás és méltósága sérelmének hirdeti a grillet. De az angol nemzeti köztudat alkotmányos élete részének fogadta a parlamenti hölgykarzat rostélyát és ez ellen nincs hatalom, a mely diadalmaskodhatnék. A parlamentben igen sokszor szóvá tették már a dolgot, egy ízben maga Pitt is próbálkozott, hogy ma már alig akadna vakmerő, a ki erre vállalkoznék. Ez az oka a többek között annak is, hogy az angol honatyák nem visznek gukkert a tisztelt Háza. Semmi hasznát se vehetnék. Magyar kollégáinknak e tekintetben jobb dolguk volt. Már a mindig egyáltalában volt dolguk.

Deputációk. Ha a főispáni installációk képét nézi az ember, el kell hinnie, hogy háborús időkét élünk. De viszont szolgál ez a mostani helyzet olyan képekkel is, a melyek azt mutatják, hogy szörnyen barátságos világ járja most Magyarországon. Vagy legalább is igen nagy mértékben demokratikus. Előzőtt, ha a magyar miniszterelnök beszélt, négy száz választott törvényhozó — legalább is nagyságos úr — tódult a hallgatására és fürgé tollak egész erdejé jegyzte minden szavát. Ma demokratikusabban megy a dolog. A miniszterelnök küldöttségeinek szónokol. Annak, a ki hallani akarja a szavát, nem kell választottnak lennie, sőt még valami nagyon válogatottnak sem. Mai számunkban megörökítünk egy ilyen küldöttséget, a melyet kétségtelenül nemzeti jóvendőnk meg tudásának önzetlen vágya hozott föl a fővárosba a miniszterelnök elé Maros-Torda vármegyéből. Hasonló küldöttség már járt egynehány a miniszterelnöknél, föltűnő módon, önzetlenül. Nem sajnálják se a fáradságot, se a költséget és nem kérnek érte még csak viczinális vasutat sem. Csak épen meghallgatni és megéljenezni akarják a miniszterelnököt. Ki merné róluk föltenni, hogy valami egyéb is mozgatja őket, mint a hazafias érdeklődés?

BÁRÓ BORNEMISZA IGNÁCZNÉ.

1814—1906.

Néhány nap előtt, egy februári kódos hajnalon, hunyta le örök pihenésre szemeit Erdély egyik tiszteletemlő matrózája, nagykászoni báró Bornemisza Ignáczné, született sáros-ma-

BÁRÓ BORNEMISZA IGNÁCZNÉ.

gyar-berkeszi Katona Klára, életének 92-ik évében, az egészségnek teljességéből dőlve a halálba. A múlt század második évtizedében, 1814-ben született, német és az ő körében francia világban, abból a Katona-családból, mely nem egy kiváló kormányfővel és katonát adott a hazának.

A nemzeti ébredés éveiben kelt egybe férjével, báró Bornemisza Ignáccsal, a ki fiatal nejét az akkori Bornemisza-család tulajdonában volt Görgénybe vitte. A szabadságharc ideje mint harminczégy éves viruló asszonyt találta, a ki akkor már szellemességével, egyenes magyar lelkével a Királyhágón túli részek társadalmának egyik legkiválóbb nőalakja volt. Férje és fivére, Katona Miklós, a szabadságharc fergestében, ő maga otthon áldozott a honnak mindent: szívet és tetteket.

Háza nyílt menedéke volt az időkben minden védelmet keresőnek. Az oláh fölkelés elől menekvő gyámoltalanok messze vidékről hozták sereglettek. Mikos Kelemen gróf, a Mátyás-huszárok ezredese — közeli rokona — az ezred pénzesládáját az ő közép-utcai lakásán helyezte egy alkalommal Kolozsvárt biztonságba. Világos után Párisba emigrált s itt is tömérdek anyagi áldozattal állapolta, hetekre, hónapokra vendégül látta künn bolyongó, segedelem hián lévő honfitársait. Anyai magyar vendége volt e révén a Hôtel d'Espagne párisi szállónak, — a hol Bornemisza-né lakott, — hogy tulajdonosa több elég különösen a Hôtel d'Espagne et de Hongrie-nek nevezte el.

Rokonával, gróf Bethlen Gáborné született Mikó Róza grófnővel együtt, Bornemisza báróné közvetítője volt az emigránsok és az otthonlétők érintkezésének.

Mikor hazra érkezett, hozzá zarándokoltak azok, a kiknek szerettei voltak a számkivetésben, ő majd megannyi hontalant ismert, mindenről tudott valami jót, vigasztalót mondani a kérdezőnek, s nem egy a postán akkor nem szállítható levelet vitt és hozott, jól elrejtve, az ország kiváló férfainak. Utóbb is háza mindig gyűlhelye volt Kolozsvárt a hazafiaknak s mindig lelkes magyar szellem uralkodott benne.

Még 90 esztendő korában, évtizedeken át járattott kedvenc ujságjának mondotta föl a barátságot az előfizetés beszüntetésével azért, mert egy ügyben szerinte nem eléggé hazafias álláspontot foglalt el s mikor az ujság kiadóhivatala a szakítás okát kérdezte, hosszú epistolában fejtette ki a maga álláspontját az ujságnak, megokolva vele az előfizetők sorából kilépését.

A közjótékonyaság terén kifejtett legkiválóbb alkotása a kolozsvári Mária Valéria-árvaház, melyet 1872-ben Szász Domokosnéval együtt alapított. A mozgalmat oly tevékenységgel vezette, hogy az eszme felvétele után egy évvel az intézet megkezdte működését s az első nyolc árva bevonult az emberszeretet csarnokába. Az intézet ügyét aztán mint tisztelő, szívén viselte mindvégig.

Bámulatos szervezettel és kedélyvel volt megáldva. Eredeti gondolatokkal telt leveleit erekléként őrizi a család, úgy szintén remek kézimunkáit, többnyire magyar népies jellegű

varrottások, melyeket szemüveg nélkül apró öltésekkel dolgozott ki mostanában is. Egész halála órájáig teljesen birtokában volt szellemi erejének s szívós testi szervezete is csak utolsó rövid betegsége alatt vesztette el erejét.

Koporsóját az alsó-fehérmegyei Buzdra szállították, a hol az ősi birtokon egy magas dombon épült egyszerű sírboltban helyezték örök nyugalomra nagyatyja, gróf Mikó Miklós mellé. Temetése meghatón ment végbe; úttalan leelő meredekjén vontatta föl a koszoruktól roskadozó gyászkoscát a fekete bojtos szarvu ökörfogat oda, a hova ló fel nem bírta volna húzni, a környéken uralkodó dombtető üregébe; a kis-enyedi magyar református lelkész imáját az oláh-szász község apraja-nagyja ünneplő ruhában, könnyes szemmel hallgatta végig.

ISMERETLEN ÉLETRAJZI ADAT SHAKESPEARERŐL.

Oly kevés adatunk van a nagy angol drámaíró életéről, magánviszonyairól, hogy a legesélyesebb törmelék is, a mi újonnan előkerül, feltűnést kell hogy keltsen, mert valamieskével mégis csak hozzájárul Shakespeare életének, viszonyainak ismeretéhez.

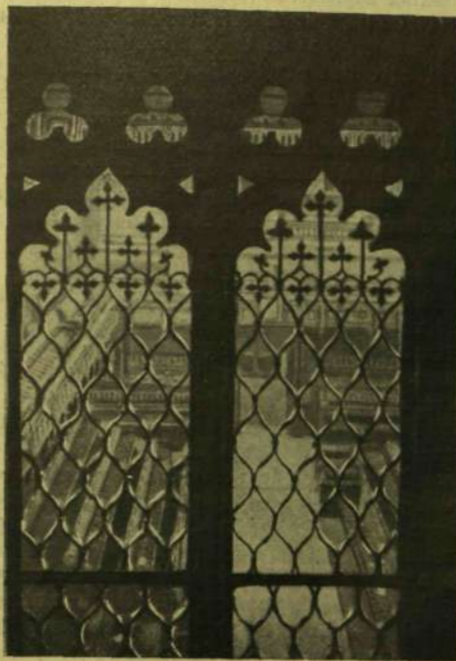
Most egy ily új apró adat került elő a Rutland hercegi család régi írásai közül. Mindössze néhány sor egy régi számadási könyvből, a melynek régies angol szövege magyar fordításban így szól: *«Továbbá Shakespeare urnak urunk impreszáért negyvennégy shilling aranyban. Burbadge Rikhárdnak megfestéséért és elkészítéséért negyvennégy shilling aranyban.»* Magyarázata pedig e jegyzetnek, Shakespeare korának egyik legalapozabb ismerője, Sidney Lee szerint a következő:

Impreso alatt az olyan festett jelmondatot értették ebben a korban, a melytől Olaszországból jött szokás szerint az udvari nemes urak csináltattak művészi rajzokkal díszítve a maguk számára s ünnepélyes alkalmakkor pajzsukon s egyéb dísz tárgyainkon viselték. Rutland herceg, művészet és pompakedvelő főúr, ki akkor tájban örökölte a családi vagyon s méltó díszben akart részt venni 1613-ban az I. Jakab király trónraléptének tízedik évfordulóján rendezett lovagi tornán, Shakespearehoz fordult, hogy írjon a számára impreszára való jelmondatot. Valószínűleg jó barátja, Southampton herceg, Shakespeare derék pártfogója ajánlotta neki e czéla Shakespeare-t s ő annál szívészebben hallgatott rá, mert maga is lelkes színészbájos s színészeknek, drámaíroknak nagy barátja volt, tehát ökvetlenül ismerte Shakespeare műveit. A költő csinálta jelmondatot aztán — talán az ő ajánlatára, jó pajtásával, Burbadge Rikhárdal festette rá pajzsára a herceg. Burbadge ugyanis nemcsak kiváló színész volt, hanem ügyesen forgatta az esetet és szerzést is. Ezért kaptak aztán mindketten 44 shilling tiszteletdíjat.

Nem kell azon csodálkozni, hogy Shakespeare, a ki akkor már visszavonult Londonból, mint vagyonos ember, stratfordi magányába, ilyen — mai szemmel nézve, — alantas munkára vállalkozott. Akkoriban Olaszországban s olasz divat szerint Angolországban is a legjelesebb írők sem rösteltek előkelő és gazdag uraktól ilyenféle apró megbízásokat elvállalni. Olaszországban egész kis irodalma fejlődött ki ilyen impresóknak, melyek sok becses mivelődés- és kortörténeti tanulságot rejtenek magukban. Shakespeare-ről pedig tudjuk, hogy bármily nagy szellem volt, készségesen elvállalt mindenféle olyan megbízásokat, a melyekkel akkoriban divat volt többé-kevésbé ismert írőkhöz fordulni.

Hogy mi volt az a jelmondat, melyet a legnagyobb drámaíró irt, annak nem maradt semmi nyoma. Az ünnepélynek, melyre készült, maradt egy leírása egy Sir Henry Wotton nevű uriembertől s Wotton úr különös tetszését fejezi ki a tornában részt vett nemes urak ruháin és pajzsain látott impresókon. Kettő le is ír: a Pembroke és Montgomery hercegeket, — a Rutland hercegről azonban nem szól, úgy látszik elkerülte a figyelmét, vagy nem tett neki.

A számadás, mely Shakespeare életének ezt a kis epizódját megtartotta az utókor számára, Rutland herceg valamely alkalmazottjának

A NŐK KARZATÁNAK VASROSTÉLYA AZ ANGOL KÉPVISELŐHÁZBAN.

kezírása. Jellemző, hogy Shakespeare neve elő van téve a Mr. (mister) szócska, Burbadge pedig csak úgy egyszerűen a névén van nevezve. Ennek magyarázata az, hogy Shakespeare armálisos nemes ember volt s ezért meg kellett urazni.

1613-ban, mikor ez a kis eset történt, Shakespeare három év óta felhagyott már a drámaírással. Az adatka érdekességét fokozza az is, hogy a költőnek ép ebből a korából nincs jóformán semmi adatunk. Három évre rá Shakespeare meghalt s így ez a jelmondat volt az utolsó írói munkája, melyről tudomásunk van.

TERMÉSZETRAJZI TÉVHITEK.

A felületesen gondolkodók nagyon gyorsan hajlanak a kicsinylésre és csúfolódásra, ha az ókori írők műveiben természettudományi csodabogarakat fedeznek fel. Pedig hát nagyon sok esetben a legdörömböcske látszó ókori állításoknak is van valami igaz magjuk, s viszont a mi mai tudományosságunk, melyre olyan mértékű büszkék vagyunk, szintén elég gyakran vet föl oly véleményeket, melyekről már néhány esztendő múlva is kiderül, hogy teljesen alaptalanok voltak. Minél jobban ismerjük a természetet s minél figyelmesebben olvassuk a klasszikai írők leírásait, annál elnézőbbek leszünk az ezekben foglalt tévedésekkel szemben is. Ki gondolná például, hogy Polifemosz, a Homerosz Odisszejában előforduló egyszemű óriás, a kivel a hányt-vetett görög hőnök és embereinek annyira bajuk volt, nem teljesen meseszülött. Egy német természettudományi író ugyanis azt állítja, hogy ez a torzon-borz hatalmas erejű óriás nem volt egyéb, mint egy gorilla, melyet az illetet még soha nem látott görög hajósok valami óriási vadembernek vélték. Tekintve, hogy az Odisszea valószínű idejében Görögország és a görög szigetek állatvilága egész más, sokkal afrikaiabb volt, mint ma, a mennyiben oroszlanok és különböző majomfajták is találhatók voltak benne, ez a vélemény nem teljesen elfogadhatatlan. Ehhez hasonlít az a magyarázat, melyet ugyanez az író a Chimaera-ról, a klasszikai művekben gyakran szereplő meseállatról ad. Ez az állat, ókori leírások szerint, oroszlanfejú, antiloptestű s kigyó-farkú volt. Ez az első hallásra minden létező állatfajtól különböző lény a német író szerint valóban létezett s nem volt más, mint az ő germánok ma már kiveszett ősbőlénye, (Auerochs). Ha az állatnak ránknaradt leírásait s képes ábrázolatait szemléljük, rögtön megértjük ezt a feltevést. Az ősbőlény bozontos, sörényes oroszlan-feje, karesu, nyulánk törzse s folyton idegesen ficzánkölő, a végén bojthban végződő farka nagyon valószínűvé teszi, hogy a görögök ezt az ismeretlen, véletlenül az ő tájakra vetődött állatot egy több ismerős állat részeitől alakult csodaszörnynek nézték.

Kisebb, de nem kevésbé érdekes tévedés volt a régieknek az a nézete, hogy az elefánt

tudván, hogy az emberek őt főleg agyari, az u. n. elefántesont kedvéért vadászták, irigységből s hogy az üldözéstől megszabaduljon, agyari — élása. Így elmondva a dolog nyilvánvaló döröcség. Ha azonban meggondoljuk, hogy bizonyára már az ókorban is találtak a földben mammoth-csontokat és agyarokat, melyeknek igazi származása akkor még ismeretlen volt, — mégsem tűnik fel teljesen esztelennek, hogy agyariát előadó elefánt meséje. Ugyannak a naiv, fejletlen gondolkodásnak terméke ez, mely a szibériai népekben fentartja azt a hitet, hogy a mammoth föld alatt élő állat.

Nemcsak az ókorban, de a modern meseköltészetben és néphagyományban is úgy szerepel a róka és a farkas, mint két jó pajtás. A természetrajzi könyvekben egymás mellett vannak, nem egy állat-történetben mint társas rabló-czég működnek. Mért ne hinnék tehát, hogy ez a két közel-rokon ragadozó-fajta a valóságban legalább is kíméli egymást? Erről pedig szó sincs. Alig van ellenségebb viszony az állat-világban, mint a mely a róka és farkas közt fennáll. A rövidebbet húzó fál persze a sokkal gyöngébb róka, a melyet a farkas, a hol csak ráakad, könyörtelenül felfal. Ez a viszony a magyarázata annak, hogy mért van ma egész Európában oly tömegtelenül sok róka: mivel a farkasok számát a rendszeres írtás nagyon csökkentette, felszökött ellenfelüknek a száma. Egyetlen védelmi eszköze a rókának a nála sokkal gyorsabb és erősebb farkassal szemben a rendkívül szövevényes és sokbőjratu róka-lyuk. Ide menekül, ha megszimatolja az ordas koma közeledtét. Sőt nemcsak erőben, de ravaszságban is túlszár a farkas a rókán. A népies vélemény, mely szerint a farkas buta állat, a legnagyobb tévedés. Ellenkezőleg, a mi a furságoságot, csalafintaságot és óvatosságot illeti, a farkas javára esik az az elismerő vélemény, melyet a közfelfogás a rókának juttat.

A milyen tévedés az, hogy a róka a legravaszabb állat, ép oly tévedés az is, hogy az oroszlan a legerősebb, az állatok királya. Ezt különben egy pillantás az elefántra, vagy orrszarvúra, melyeket az oroszlan nem is támad meg soha, nyilvánvalóvá teszi. Nem ily nyilvánvaló s a közfelfogással ellenkezik viszont az a főtévedés, hogy a tigris is erősebb, mint az oroszlan. Pedig nagyon valószínű, hogy ez így van. E két tankönyvekben szintén folyton egymás mellett szereplő macskafajta a természetben csak aránylag kis területen: Perzsiában és Elő-Indiában él együtt. Az itteni benszülőttek a tigrist tartják az erősebbnek. Megegyezik ezzel az, a mit Darwin egy oroszlan és tigris közt lefolyt párviadáról mond. E párbaj vége az volt, hogy a tigris szétszaggatta az oroszlant. Nemrég Nápolyban rendeztek ilyen párviadát, melynek folyamán, bár végül a küzdelem eldöntetlen maradt, az oroszlan sokkal többször volt szorult helyzetben, mint a tigris. Pedig mindkét esetben egyenlően kifejtett és egészséges példányok állottak egymással szemben.

Az a vélemény, hogy a róka a legravaszabb állat, ép oly tévedés az is, hogy az oroszlan a legerősebb, az állatok királya. Ezt különben egy pillantás az elefántra, vagy orrszarvúra, melyeket az oroszlan nem is támad meg soha, nyilvánvalóvá teszi. Nem ily nyilvánvaló s a közfelfogással ellenkezik viszont az a főtévedés, hogy a tigris is erősebb, mint az oroszlan. Pedig nagyon valószínű, hogy ez így van. E két tankönyvekben szintén folyton egymás mellett szereplő macskafajta a természetben csak aránylag kis területen: Perzsiában és Elő-Indiában él együtt. Az itteni benszülőttek a tigrist tartják az erősebbnek. Megegyezik ezzel az, a mit Darwin egy oroszlan és tigris közt lefolyt párviadáról mond. E párbaj vége az volt, hogy a tigris szétszaggatta az oroszlant. Nemrég Nápolyban rendeztek ilyen párviadát, melynek folyamán, bár végül a küzdelem eldöntetlen maradt, az oroszlan sokkal többször volt szorult helyzetben, mint a tigris. Pedig mindkét esetben egyenlően kifejtett és egészséges példányok állottak egymással szemben.

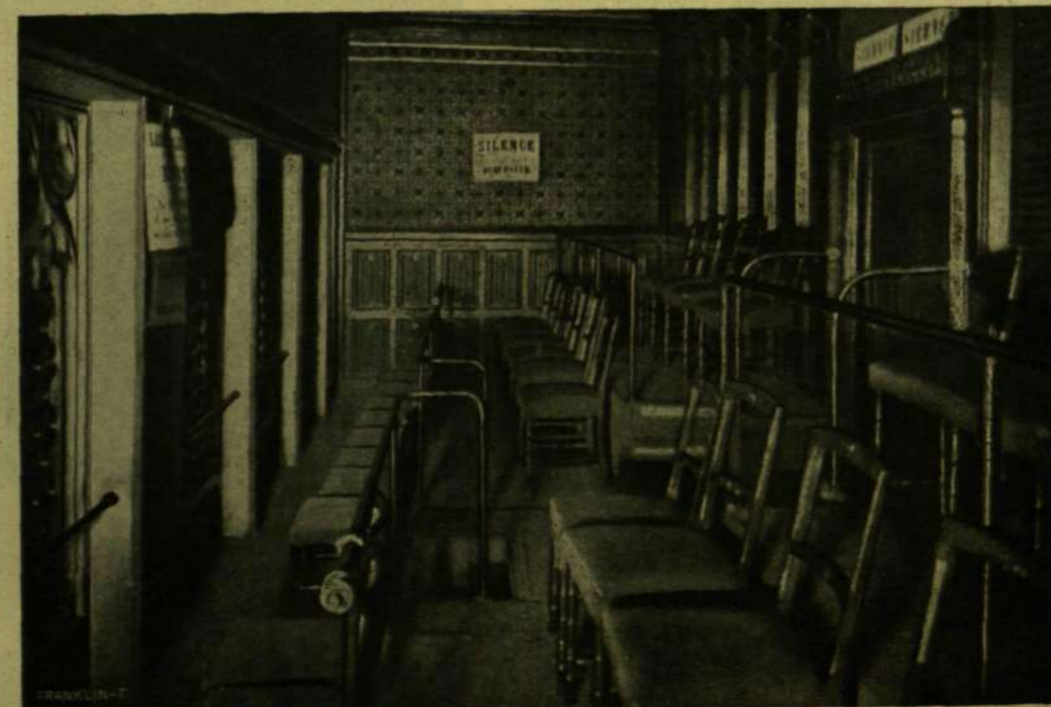
A nép-tudat, a közbeszéd a hollót igen kegyetlen szülőnek tartja. Ez megint igazságtalanság. A mig a kicsinyei gyámoltalanok, magukkal tehetetlenek, a holló ép úgy gondjukat viseli, mint minden más madár. Ha fészkeről elriasztották is, messzire soha távozik s panaszos hangokkal, riadt ide-oda röpüléssel élénken kifejezi aggodalmát a veszélyben forgó fiókák miatt. Többször megfigyelték, hogy ily veszélyes pillanatokban a csőrében tartott táplálékot röptében ejti le a fészekbe, nehogy a rászállással elárulja a helyét.

Mi tehát az igazság a hollót rosz szülőnek hirdető rágalomban? Az, hogy mint minden ragadozó madár, a holló se túri fészekében és környezetében felnőtt utódait. Minden ragadozó-madárpár ugyanis igényt tart egy saját külön vadászterületre, melyen versenytársat nem tűr meg. A felnőtt madár-fiók pedig már versenytárs s ép ezért nem maradhat a szülei vadászterületén, hanem magamagának kell vadászterületet gondoskodnia.

Mindezeknél az igazságtól sokkal távolabb eső a régi természetrajzi könyvekben és útleírásokban annyira szereplő majom-híd. Dél-Amerikában állítólag az volna a majmok szokása, hogy mikor vándorlásiak közben valami folyó állja útjukat, ezen saját testükkel vernek hidat s kelnek át. És pedig akkép történik ez, hogy a folyó egy oly pontján, a hol a két parton két magas fa áll egymással szemben, az egyik fának legtetőjére mászik a legerősebb majom s farkával vagy lábival átöleli egyik társát, a ki ugyanezt teszi egy másikkal, míg végül egy csupa majomból álló lógó láncz támad s ez a láncz addig himbálódzik, míg végül a legvégén levő majom eléri a szemben lévő fa sudarát. Így aztán megvan a híd, melyen a farka gyöngébb tagjai, főleg a nőstények és a kölykök átsétálnak. Számtalanlanszor lerajzolták, de nem igaz ebből semmi. Nem lehetetlen azonban, hogy nem ugyan folyón, de valami kisebb patakon, mely fölött a parti fák koronája majdnem teljesen összeér, egy-két majom egymásba kapaszkodva az ismert majom-ügységessel át tudja lendíteni magát, miközben a patak fölött néhány pillanatig esetleg csakugyan hidat képeznek. De holmi majomtestekből alakult függő lánczhidakról, melyek az Amazonon, vagy más a Dunánál sokkal szélesebb dél-amerikai folyók segítenek át a fürgé majom-nyájakat, komolyan nem lehet beszélni.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A *«Budapesti Szemle»* most megjelent márciusi füzetének első közleménye *Fraknoi Vilmos* történeti tanulmánya I. Mária nápolyi királynéről, V. István magyar király leányáról, az Árpád-ház egyik legdicsőbb emlékeztető nőtagjáról, a ki új hazájában, mint Anjou Károly neje dicsőséges állást foglalt el a XIII. század végén s régi hazája sorsára is jelentékeny hatással volt: az ő ivadéai

A NŐK KARZATA AZ ANGOL KÉPVISELŐHÁZBAN.

MAROSTORDAMEGYEI KÜLDÖTTÉSÉG A MINISZTER-ELNÖKI PALOTA ELŐTT.

jutottak később unokájával, Róbert Károlyival a magyar trónra s ennek a czéljának érdekében épen Mária királyné fardozott legtöbbet. Végső eredményben tehát ő beléle indult ki Magyarország fénykora az Anjou-házi királyok alatt. Gróf Vay Péter koreai naplójegyzetei, Marczali Henrik akadémiai felolvasása az 1790-iki magyar alkotmánytervezetokről, a szépirodalmi részben ifj. Korányi Frigyes regénye, az «Iremi kertek», Lévy József «Szobám» című meleg hangulatú költeménye, Zsoldos Benő egy műfordítása angolból továbbá adakái török népdalok Kúnos Ignác fordításában s Berkovich Miklós cikke Staélné és Chateaubriand viszonyáról adják a füzet további tartalmát, melyet az «Értesítő» rovat egészíti ki, több magyar és külföldi új könyv ismertetésével. A «Budapesti Szemle» Gyulai Pál szerkesztésében és a Franklin-Társulat kiadásában jelen meg minden hó elsején; előfizetési ára félfévre 12 korona, egyes füzet két korona.

Új versek. Ady Endrének, ki új versköteté elé ezt a címet írta, pár év előtt ismertettük már e helyen egy kis versfüzetét, mint egy bár még kiforratlan, de késékvilág figyelemreméltó tehetség művét. Azóta forrott, haladt, sokat tanult, sokat felelt; izgalmas, küzdelem teli lelki életet élt, saját világlátását, saját költői hangot és irányt igyekezett a maga számára kiküzdeni. Ez a lelki élet, a hogy a versekből élénk tükröződik, nyugtalanító, különösségével hol vonzó, hol meg idegenítő hatású. Nagyon kifejtett önérzést szól a versekből, a költő nem kopogtat ajtónkon, beocsátatást kérve, hanem öklével döngeti, fiatalos nekibuzdulással, merész tagjelekkel, dacos dühvel. Gögös elszántsággal, a tragikai hős korszorjút éreze fején, provokálja az olvasót, haragosan támadva megszokott felfogásait, hagyományait, előítéleteit ellen. Nem meggyérni akarja, hanem kézenzeríti, hogy nézen az ő szemével, érezen az ő lelkével. Van ebben a nekigyürkőzésben kétségtelen genialis vonás, de van egy kis pöz és affektálás is. A szerelem verseiben már nem is szenvedély, hanem ideglát, emésztő, hol vadul fellobogó, hol meg hamvában tovább lapangó, gyilkos belső tűz. Könnyen ki lehetne belőle mutatni a pathológiai vonásokat. A közönséges ember értetlenül, megdöbbenve halad el ez előtt a szenvedély előtt s idegenkedve nézi még az is, a kiből az érzések szélesebb körre van fogékonyság. Annnyival inkább van ez így, mert nemcsak a költőt nem érti meg mindig, vagyis azt a lelki állapotot, mely verseit sugalmazta, hanem magukat a verseket sem. Akárhány köztük homályos, sőt teljesen érthetetlen, a mi annak a jele, hogy a költő ma még nem bírta kifejezni azt, a mi a lelkében égett, nem volt elegendő eszköze a kialakítására. Szinte szándékosan kihívják az ellenmondást azok a versek, a melyekben mai szellemi állapotainkról szól. Azt hiszi, nálunk akkora szellemi kód fogja el a lelkeket, hogy az igazán eredeti, új gondolatok át sem tudnak hatolni rajta s ezért az igazán eredeti tehetségnek el kell pusztulni ebben a sorvasztó, fojtó atmoszférában. Ez bizonyára kétfelől is túlzás. Mindenütt a világon úgy van, nemcsak nálunk, hogy annak, a ki az élő és meggyökerezett hagyományok felforgatásával akar újítást csinálni, a ki új utakat akar törni, kínos küzdelmeket kell vívni. Erdőt irtani nem lehet véres verejték nélkül. Aztán meg talán mégsem olyan kétségbejöttök a mi állapotaink s meg vagyunk győződve, hogy ha igazi művészi lángelme jön, előbb-utóbb keresztül tudja törni magát az Ady Endre «magyar uzar»-án; sőt valamennyien, a kik hiszünk s remélünk a jövőben, várva várjuk is ezt a lángelmét s készek vagyunk örömei üdvözölni. Ady Endre, mint verseiből látjuk,

megfordult Párisban s mámoros lett a szellemi élet e nagy központjától. Azt a benyomást hozta haza, hogy ott fenéki tejfel világ. Itthon aztán látva a mi kétségtelenül szűkebb körű, kicsinyesebb szellemi életünket, elkeseredve vágyik vissza a francia fővárosba. Pedig ha ott jobban körülnéz s megfigyeli az irodalmi és művészeti újítók sorsát, rájött volna, hogy bizony küzdeniök kellett nekik is, sőt vértanúságot is szenvedni. Ugyancsak párisi emlék némely modern francia költők, főleg Beaudelaire és Paul Verlaine erős hatása, mely versein megérzik; az a benyomásunk, hogy e két francia költő nélkül bizonyára megírta volna verseit, — de másképp írta volna meg. Mindezzel nem akartuk kicsinyíteni Ady Endre jelentékeny költői tehetségét. A ki oly erőteljes, újszerű és mégis magyar, egyéni színezetű és mégis természetesen ömlő nyelven tud írni, a kiből oly forrón s hevesen hullámanak az érzések, a ki néha oly erővel tudja kifejezni azt, a mi szívet nyugtalanítja, hogy még a versek tartalmától idegenkedőt is magával ragadja, — az bizonyára költő. Még nem kész költő oly értelemben, hogy végleges ítéletet lehetne mondani róla, de azt hisszük, ép azért forrja ki oly nehezen magát, mert sok benne a tartalom. Már most is a költői érzés olyan járatlan mélységeit nyitotta meg számunkra, oly erős és érdekes egyéniséget tárt elénk, hogy okvetlenül sokat kell várunk tőle további fejlődése során. Vele együtt mi is azt tartjuk, hogy sok feltöretlen ugar van még a Kárpátok alatt, izmos karra, éles ekére nagy a szükség a mai ornyed, erőteljes irodalomban. Neki pedig az izmai megvannak a nagy munkához. A ki irodalmunk jövője iránt érdeklődik, meg kell hogy jegyezze a nevét, mert alighanem lesz még szerepe ebben a jövőben.

Népművelés. Ez alatt a cím alatt új havi folyóirat jelent meg Barczy István fővárosi tanácsnok s a tanügyi osztály vezetője és Weszely Ödön kiváló paedagogiai író szerkesztése alatt. A folyóirat becses és gazdag tartalommal s szép kiállításban jelen meg öt éves füzetekben, minden hónap végén; a Franklin-Társulat adja ki s előfizetési ára egy évre 20 korona. Az első füzet tartalmára legközelebb még visszatérünk.

Raffael. A Művészeti Könyvtár új kötetében Wollanka József ad beható, részletes monografiát Raffaelról. Igen alapos buvárkodás nyomán szemünk elé állítja az urbinói mester fejlődését: ifjúságát, szülőhelye s az ott kifejlődött művészet hatását, érezei tanulmányait, melyek során a művészi alkotás összes eszközeit megszerezte s Mária-képeivel először lép elénk, mint nagy művész, majd római munkásságát, sorra véve egyes festményeit. Az anyag részletes ismeretével s az idevágó irodalom lehetőleg teljes felhasználásával dolgozik s így rengeteg sok tanulságos dolgot halmoz föl. Raffael nem volt az a teljesen önmagából merítő lángelme, mint Michel Angelo vagy Lionardo da Vinci, hajlékony, tanulni, benyomásokat befogadni kész szellem volt, a ki magába olvasztotta mindazt, a mi kora a festés technikájában, a tárgyak felfogásában, a természet ábrázolásában elért s e hatásokat magába olvasztva, magában egységesen és egyéni módon feldolgozva alkotta csodálatraméltó műveit. Talán ez is az oka annak, hogy ő a legnyszerűbb művész, a kit leginkább megért és méltányol a laikus is, mert nem egyszóval képvisel

egy meghatározott irányt, hanem egyesül benne a renaissance ugyszólván minden iránya, összes eredményeivel s hatásának minden eszközével. A technika tökéletességét az érzelmei rendkívüli gazdagságával egyesíti s ezzel bizonyos tekintetben tetőpontjára jutatta az olasz renaissance festő művészetét. Wollanka szép könyve igen gondosan tájékoztat e rendkívüli művészpályá minden változatról. Raffaelnek életrajza igen hézagosan megfőnn, egyénisége, sorsa képét műveiből kell megkonstruálni s ezt a munkát a magyar biografus nagy apparátussal és szerető gondallal végzi. Nem nézi a dolgokat valami különös új álláspontból, előadásában sem nyilvánul valami sajátos egyéniség; a tényekből indul ki s azokra alapítja ítéleteit s következtetéseit, lehető elfogulatlansággal és szigorú módszerességgel. Az az erő nincs meg benne, hogy az olvasót önkéntelenül is magával ragadja, képzeletét fölizzassa, állásfoglalásra szorítsa a tárggyal szemben és meggyőzősére rá vannak szorulva. Ő csak tájékoztatni, felvilágosítani akar, a tudomány eszközeivel megmagyarázni, mit dolgozott Raffael, hogyan dolgozott s miért dolgozott így? S mivel a könyv a nagyközönség számára készült, a melynek ily tájékoztatásra ugyancsak szüksége van, kitűzött czélját el is éri. A ki igazán meg akarja érteni Raffaelt, annak nem elég ismerni műveit, hanem ismernie kell keletkezésüket, a rajtuk nyilvánuló hatásokat, a művész fejlődésében való helyüket is, — ezt pedig igen jól megkapja Wollanka könyvében. Feladatában nyomosan támogatják az írókat a könyv nagyszámú és szép illusztrációi is (százhet szövegkép, tizenhárom melléklet), a melyekben gondosan össze van válogatva mindaz, a mi Raffael művészi pályájának fontosabb dokumentuma.

Új könyvek. Raffael. Irta Wollanka József. (Művészeti könyvtár.) Budapest, Lampel (Wodianer) részv. társ. Ara díszkötésben 10 korona. Ady Endre: Új versek. Nagy Sándor czimlapjával. Budapest, Pallas részv. társ.

Zrinyi Miklós kirohanása. A hatvanas évek magyar történeti festő-iskolájának egyik legkedveltebb tárgya volt Zrinyi Miklós kirohanása Sziszetvárból. Alig van ennek a nemzedéknek nevesebb festője, a ki meg ne próbálkozott volna vele, legfényesebb sikerű ábrázolása mégis a Székely Bertalané. Ez a nagyszámú koncepczió, melyen a művész több mint 40 évig dolgozott, eddig jóformán teljesen hozzáférhetetlen volt, míg most a Könyves Kálmán részvény-társaság művészi színes másolatban közzétre nem bocsátotta. A rajzban, színből teljesen az eredetéhez hű, csak kisebb méretű másolat ár a arany keretben 64 korona, passe-partouttal 76 korona. Ez árat részletekben is lehet törleszteni.

EGYVELEG.

* Japán összes leányiskoláiban a tanulók az előadás után még két órát töltönek a tantermekben, mely idő alatt a hadsereg számára kötszereket készítenek.

Első Leánykiházasítási Egylet m. sz. Gyermekek és életbiztosító intézet. Budapest, VI., Teréz-körút 40—42. Alapított 1863. Folyó év február havában 1.328,100 K értékű biztosítási ajánlat nyújtott be és 1.165,400 K értékű új biztosítási kötvényt állított ki. Biztosított összegek fejében 66,259 K

A KORMÁNYBIZTOS AZ ÁLLAMVASUTI ÜZLETVEZETŐSÉG ELŐTT.

A KORMÁNYBIZTOS KATONAI KISÉRETTTEL A POSTAPALOTÁBA MEGY.

GRÓF CSÁKY ZSIGMOND KORMÁNYBIZTOS KOLOZSVÁROTT.

82 f. fizetett ki 1906. január 1-től február 28-ig bezárólag 2.625,00 K értékű új biztosítási kötvényt állított ki. Biztosított összegek fejében a folyó évben 124,728 K 39 f. és az intézet fennállása óta 10.289,632 K 69 f. fizetett ki. Ezen intézet a gyermek- és életbiztosítás minden nemével foglalkozik a legelőbb díjtelek és legelőnyösebb feltételek mellett.

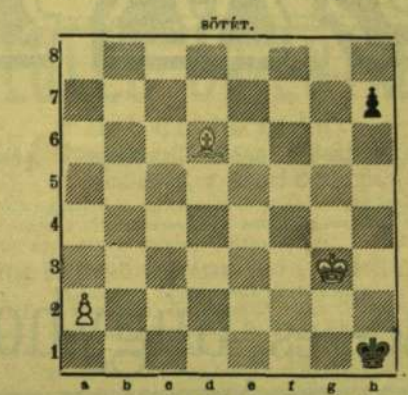
HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: VÁRSZEGHY JÁNOS máv. főellenőr, püspökladányi állomásfőnök 53 éves korában Püspökladányban. Szentesen temették el nagy részvét mellett. — FERENCZ ALBERT máv főellenőr, brassói állomásfőnök, 53 éves korában. — LINDMAYER JÓZSEF, máv főmérnök, 50 éves korában Szegeden. — DR. BAUMGARTEN ANTAL, Nógrád megye tb. főorvosa, 86 éves korában. — SZÉKELY BERTALAN, székelyfővárosi fogalmazó, Budapest 35 éves korában. — BORI és ORSZI LÉSTÁR ALBERT földbirtokos 74 éves korában Bori községben. — Zabolai B. Gábor magyar királyi államvasuti felügyelő életének 61-ik évében Budapest. — Alsólécskai és ordódi ÖRDÖGY BERTALAN, nyug. törvényszéki bír., 48 éves korában Budapest. — DANHELISZ VENCZEL 48-as honvédmester, a honvéd menedékház tagja 73 éves korában Budapest. — BAGDADI MOLNÁR ISTVÁN nyug. esperes-plébános, volt országgyűlési képviselő és szentszéki ülnök, 86 éves korában Nagykanizsán. — SCHWARTZ SÁNDOR földbirtokos 73 éves korában Budapest. — KOVÁCS JÓZSEF nyug. déli vasuti alkalmazott, 48-as honvéd, 81 éves korában Szekesfehervárott. — OBLATT JAKAB 68 éves korában Esztergomban. — Ómoraviczai HEINRICH BÉLA dr. 54 éves korában Budapest. — VÉNER KÁLMÁN magyar királyi adóellenőr, 55 éves korában Czellődmölkön. — SZENTGYÖRGI SZÉKNER ERVIN, nyug. magyar királyi honvédmegyei, 64 éves korában Budapest. — BEZDEK KÁROLY, államrendőrségi detektív a lipómezei olmelegyógyintézet-

ben 43 éves korában. — DR. KENDE ALON fővárosi orvos, életének 41-ik évében Budapest. — GOLDSTEIN MÓR 48-as honvéd, 102 éves korában Déván. — GRÓF PEJACEVICS JULIÁN 73 éves korában Bécsben. — VINCZE PAULIN ISTVÁN, Szent Benedek-rendi aranyhárs pap 92 éves korában Czellődmölkön. — ÚDVARY GYÖRGY kőfaragómester és szobrász életének 65-ik évében Duna Almáson. — ÖZV. VAGÁCS RÁZS FLÓRISNÉ, szül. somogyi Csizmazia Berta, 59 éves korában Ujpesten. — ÖZV. MÁDI UJVÁRY BÉLANÉ, szül. horebhegyi Sinay Emma, 65 éves korában Hajdunánáson. — FÜLEP PÁLNÉ, szül. jölészi és várbogai Császár Amália 63 éves korában Kunhegyesen. — WELKEN IGNACZNÉ, szül. Krausz Johanna, életének 49-ik évében Ujpesten. — ÖZV. KÁLMÁN KELEMENNÉ, szül. Márkus Nina 68 éves korában. — ÖZV. KINIZSY MIHÁLYNÉ, szül. Uttzás Katalin, életének 83-ik évében Szőkefalván. — IVÁNKAI KHEENDEL KÁROLYNÉ, szül. ujfalusi Huszár Angelka, életének 68-ik évében Besztercebányán. — SZÁRNTAY ALBINÉ, szül. Lintner Gabriella élete 42-ik évében. — BODÓ ENZSI 48 éves korában Aranyos-Maróthon. — JANDEK ENDRÉNÉ szül. Kopocseg Róza, 24 éves korában. — EDER GÉZÁNÉ, szül. Ambrus Ida, Budapest. — SCHWANDA GUSZTÁVNÉ szül. bárfai Bartay Margit életének 33-ik évében Budapest. — SUTA ALBERTNÉ, szül. Grünwald Ilonka, életének 27-ik évében Kolozsvárt.

SAKKJÁTÉK.

2474. számú feladvány. Cheney G.-től.

Világos indúl s a kilencedik lépésre mattot ad.

KEPTALÁNY.

A 7-ik számban megjelent képtalány megfejtése: Az erény annál tökéletesebb, minél tisztább a szándék.

Felolós szerkesztő: Holtsy Pál. Szerkesztési iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Kiadóhivatal Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Foulard selyem

Gazdag mintaválaszték azonnal. Selyemgyár Henneberg Zürich.

ANGOL-OSZTRÁK-BANK.

Az Angol-osztrák bank részvényeseinek 42-ik RENDES KÖZGYÜLÉSE 1906. évi márczius hó 27-én este fél 7 órakor Bécsben, a kereskedők házában termében (Schwarzenbergplatz 7.) tartatik meg.

- A közgyűlés napirendje: 1. A főtanács évi jelentése. 11572 2. A számvizsgáló-bizottság jelentése az 1905. évi zárszámadosokról s az e fölötti határozathozatal. 3. Határozathozatal az 1905. évi tiszta nyereség hováfordításáról. 4. A főtanács öt tagjának megválasztása a megbízatás lejártá és a főtanács két koalált tagjának helybenhagyása folytán. 5. Javaslat a részvénytőke felemelésére és az alapszabályok módosítására nézve. Az alapszabályok 30-ik szakasza értelmében 25 részvény egy szavazatra jogosít. A szavazatra jogosult részvényesek felkértek, hogy részvényeiket, a még le nem járt részvényekkel együtt, folyó évi márczius 19-ig bezárólag Bécsben az Angol-osztrák Bank székhelyénél, Londonban az Anglo-Austrian Banknál, Budapest, Auszsig, Bécsben a h. Brünner, Fraga, Topf, Trautman és Triestben az Angol-osztrák Bank fióktelepeinél letétbe helyezik. Az alapszabályok 27-ik szakasza értelmében meghatalmazás csakis szavazatra jogosult részvényesre ruházható. Bécsben, 1906 márczius 5-én. A főtanács.

REVE D'OSSIAN PARFUM FÉNELLENT LÉGRAND PARIS LOTION-SZAPPAN-KIVONAT RIZSPOR. Kapható minden nagyobb czégnél.

Vértess-Béle Sósorszes Minden házában szükséges.

Selyem a divat!

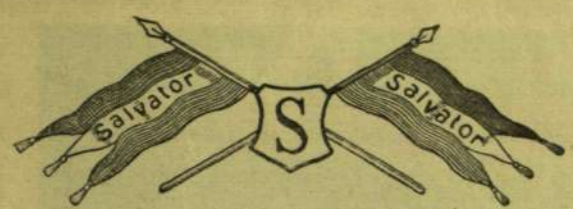
Kérjen mintát tavaszi és nyári udonszáznakból ruhák- és blonsokra: Habutai, Pompadour, Chiné, Rayé, Voile, Shantung, St-Galli himzés, Mousseline (20 cm. széles, méterenként 1 K 20 fill.-től) feljebb fekete, fehér, egyzsinuú és színesen. Mi csak jóállással készeskedett selyemszövetet adunk el díreki magánfeleknek, váum- és portmentesen a lakásba szállítva. SCHWEIZER & Co., Luzern U/32. (Svájcz.) Selyemszövet-kivitel. Kir. udv. szállító.

BELICZAY BÉLA

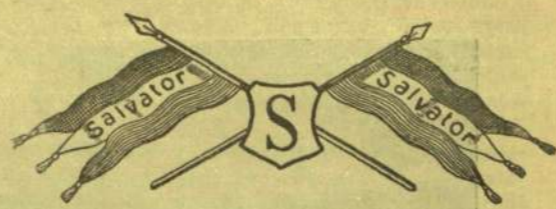
mézeskalácsos és viaszgyertya-öntő Budapest, VII., Csányi-utca 3. (Saját házában.) 11431 Raktárában kapható saját készítményű finom mézeskalács, fehér és díszített viaszgyertya, méz, fehér és sárma viasz, legjobb minőségű viaszmag kisinyben Telefon 29-05. és nagyban. Telefon 29-05.

NASZÁDY IVÁN KIRÁLYI BIZTOS MEGÉRKEZÉSE A DEBRECENI PÁLYAUDVARRA.

Már 25 éve,

hogy a continens legelső orvosi szaktekin-télyei a Bór- és Lithiumban gazdag,

vasmentes

SALVATOR

ásványvizet

vese- és húgyhólyagbántalmaknál, húgydara, vizeleti nehézségeknél, továbbá rheuma-, köszvény- és cukorbetegségeknél, valamint a légző- és emésztőszervek hurutainál kitűnő sikerrel rendelik.

Húgyhajtó hatása. Könnyen emészthető. Vasmentes. Teljesen tiszta.

Elsőrendű gyógyviz és diätetikus ital

különösen oly egyéneknek ajánlva, a kik ülő életmódjuk folytán aranyeres bántalmakban, hasi pozsga-, máj- és veseizgalmi tünetekben, vagy húgysavas vesehomok és vesekövek képződésében szenvednek.

Forrásleírások és orvosi bizonyítványok, valamint elismerő nyilatkozatok betegek köréből díjmentesen állanak rendelkezésre.

„SALVATOR“ kapható minden ásványvizkereskedőnél vagy

SCHULTES ÁGOST

Szinye-Lipóczy Salvatorforrás-vállalatnál
Budapest, V., Rudolf-rakpart 8.

Aki kitűnő, étvágyfokozó, asztali italt óhajt,
Aki sovány, verszegény,
Aki gyenge, lábbadozó,
Aki tüdőbeteg,
Aki ideges, álmatlan,
Aki szoptat,
ne muassa el saját érdekében a kitűnő hatásának elismer:

Herculesör
maláta-tápsör különlegességét inni.
Nem romlik. Kapható nagyobb csemege-, fűszerkereskedésekben, kávéházakban, vendéglőkben és a Hercules Söröződe szétküldési telepén Budapest, Bethlen-tér. Tel. 63-67. Árjegyzék ingyen és bérmentesen.

TELI FÜRDŐKURA A SZÉKESFÜRDŐBEN.

Természetes forró, meleg, kénes forrás. Iszapfürdők, iszapborogatások, mindenféle thermála-fürdők, hidrotérápiák, masszázsok, szénasvíz, Oleo és gőzfürdők. Császári, királyi, kőszvény, idég, birtok és a téli fürdőkúra felől kimerítő prospektust küldtünk ingyen a Székesfürdő Igazgatóságára Budapest-Budán. 10876

A Franklin-Társulat kiadásában megjelent.

LONGFELLOW KÖLTEMÉNYEIBŐL

Makkabéus Judás, Pandora és kisebb költemények.

Fordította

Szász Béla.

Ára vászonkötésben K 10.

WACHTL ES TARSA
BUDAPEST
IV., Eskü-út 6. sz.
(Clotild-palota).
Ajánlja dűsan felszerelt rakitárak fényképezési készletek és hozzávaló cikkekben.
Az általános elismert kitűnő Wellington papírok és lemezek egyedülállóit. Árjegyzék díjmentesen.

JBOLYÁLLATOS
MANDOLA KORPA
ARC ÁPOLÁSRA
LEGJOBBAN BEVÁLT SZER
MOTCH A PÉTSÉCS
X., Quellengasse 116. sz.
L. Wollace 9. szám.

PILULES ORIENTALES
(KELETI PILULÁK).
Szépség, a nyak szilárdsága, fejlesztés, a kebel helyreállítása, a kebel dűssága.
Kezelése egyetlen a maga nemében és orvosi tekintélyektől elismerve. Az egészségnök semmiképen ártalmas. Otven éves siker. Ezernyi elismerés. Világhírű.
Egy üveg használati utasítással 6.45 K. utánvétellel 6.75 K.
Diszkrét bérmentes szétküldés.
J. RATIÉ, gyógyszerész, 3, Passage-Verden, Paris. — Tessék címezni: Török J., gyógyszerész, Budapest, Király-u. 12., Peerhofer Richard, gyógyszerész Bécs, Singerstrasse 15, Fr. Vitk & Co. Prága II., Wassergasse 19. vagy bármely előkelőbb gyógyszerárba.

HAZAI BANK RÉSZVÉNYTÁRSÁG NÁDOR-UTCZAI FIÓKJA

Alaptőke 15.000,000 kor. BUDAPEST, V., NÁDOR-UTCZA 18. Tartalék 2.225,000 kor.
Sürgőnyozim: Nádorutcai Hazai Bank. Telefonszám: 86-01.

Biztos tőkebefektetés és legolcsóbb sorsjegyek a Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesület új nyereménykötvényei.

Az első ciklusban évenként háromszor június 5, október 5, február 5

300,000
600,000
300,000

koronás főnyeremények,
40,000 és 20,000, 50,000 és 20,000, 40,000 és 20,000 koronás mellényeremények kerülnek sorsolásra.

Egy évi nyeremények összege:
1.571,000 kor.
Minden egyes sorsjegy okvetlenül kisorsoltatik.
A nyeremények főösszege:
32.221,300 korona a törlesztési huzások főösszege:
36.938,750 korona mind az öt ciklusban.

A vevőnek a rendkívül előnyös nyereményhuzásokon való játék csak a vételár kamataiba kerül, mert a legkisebb nyeremény és a törlesztéses huzásnál sorsolt nyereménykötvényért járó nyeremény-szelvény árfolyam-értéke jóval több, mint a sorsjegyek mai ára.
Minden egyes nyereménykötvény, illetve a kötvény kisorsolása esetén az arra kiadandó nyeremény-szelvény az összes nyereményhuzásokon végig — tehát 70 éven át — jár, e szerint többször is sorsolható nyereménynyel.
A nyereménykötvényeknek biztosítékát az államnak, városoknak és községeknek nyújtott kölcsönök képezik és a törlesztések, valamint a nyeremények pontos kifizetéseért a Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesület összes vagyonával külön is kezkesedik. Ezeket a nyereménykötvényeket adjuk:
a) készpénzfizetésre a mindenkori pontos napi árfolyamon darabonként 20 korona foglaltot kivéve. A sorsjegyekre kívánatra igen jutányos feltételek mellett megelőlegező előleget nyújtunk.
b) az 1883: XXXI. t.-cz. értelmében kiállított részletvekre

18 havi 10 koronás, vagy 32 havi 6 koronás részletre.

1906. márczius hó 15-ig beérkező rendeléseknél intéztünk ezeken az árokon árfolyamemelkedés esetén sem változtat.
Már az első részletnek postantárványon való böküldése után megküldjük a sorsjegyek sorozatát és számát tartalmazó törvényesen kiállított részletvelet, melynek alapján a vevő azonnal megszerzi a kizárólagos játékjogot.

Megrendelési jegy:

a) KÉSZPÉNZFIZETESRE: Hazai Bank Részvénytársaság Nádor-utcai fiókja Budapest, V., Nádor-utca 18. Sziveskedjenek részemre a napi árfolyamon készpénzfizetés ellen... darab Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesületi nyereménykötvényt küldeni. Mai postával küldök Önöknek foglaltól darabonként 20 koronát azaz összesen... koronát, míg a hátralékos összeget sziveskedjenek utánvétellel beszédni. folyószámlán hitelteleni.

Kelt: _____
A megrendelő neve: _____ (olvasható aláírás)
Pontos lakáscíme: _____

b) RÉSZLETIVRE: Hazai Bank Részvénytársaság Nádor-utcai fiókja, Budapest, V., Nádor-utca 18. Megrendelek Önöknél a prospektusukban foglalt feltételek szerint az 1883: XXXI. t.-cz. értelmében kiállítandó részletveletre... darab Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesületi nyereménykötvényt. A vételárát darabonként... koronás... havi részletben fogom törleszteni. Az első részletet összesen... kor. ma postantárványon küldtem ezimükre.

Kelt: _____
A megrendelő neve: _____ (olvasható aláírás)
Pontos lakáscíme: _____

Férföltönyt
divatos szabással, gyapjú-
szövetből készült mérték után
linom kivitelben. 25 kor.-ért
LICHTMANN SÁNDOR
szabómester. 11090
Budapest, Rottenbiller-u. 4B
I. emelet.
Vidékre minták bérmentve.

5 frtért
szétküldés utánvét mellett az
Orsz. Posttőruhá
Budapest, Rottenbiller-u. 4B.
I. emelet.
egy férföltönyre 3 méter
finom fekete, sötétkék,
szürke vagy barna angol
gyapjuszövetet.

SCHICHT-szappan

(„Szarvas“ vagy „Kulcs“-szappan).

Legjobb, legkiadósabb s azért a legolcsóbb szappan.
Ment mindennemű káros alkatrészeketől.

Mindenütt kapható.

A vásárlásnál különösen ügyeljünk arra, hogy minden darab szappan „Schicht” névvel és a „Szarvas” vagy a „Kulcs” védjeggyel legyen ellátva.

Rozsnyay Pepsin bora.

Kellemes ízű, kiváló jó hatásmú szer
étvágytalanság, rendetlen
emésztés és gyomorgyengeség
ellen.

Étkezés közben véve, megóvja a gyomor-
terheléstől. Egy üveg ára
3 kor. 20 fill.

Egy postacsomag 6 üveggel 19 kor.
32 fill. iranki küldve.

Kapható:

Török József gyógyszerárban
Budapest, valamint a készi-
tőnél: 10888

ROZSNYAY MÁTYÁS

gyógyszertárban,

ARAD, Szabadság-tér.

Ha őszül a haja
ne használjon mást, mint a
„STELLA“-HAJVIZET,
mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer,
mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvege 2 K.
ZOLTÁN BELA gyógyszerárban,
Budapest, V/49, Szabadság-tér, Sétány-utca
sarkán. 11186

Csak „SICULIA” nével ellátott üvegek valódiak.
A Málnási **„SICULIA”** forrás-víz
a sós savanyúvizek királya.
Sziklatétegeken átfurt artzi-forrás.
A gyomoréget rögtön megszünteti. Pá-
raflon étvágygerjesztő. Azonnal ható
különlegesség a gége, tüdő, torok, gyo-
mor-vere, hólyag, húrtól háta lmaí vi-
len. Kanári Kéty. Tausz. Riegler ta-
nár urak szakvéle-
ményei a **MÁLNÁSI Siculia**
forrást a kontinens legdusab-
természetes alkalikus sós savanyúvizének
minősítik. — Magyarországi forrást: **BUDÁPEST.**
Brázay Kálmán Jozsef-kürt 37.
TELEFON 39-46.
Kapható minden gyógyszerárban,
drogus- és fűszerkereskedésben.

SZÉPSÉGET
csak úgy érhetünk el, ha a
MA-HILLA
szert használjuk, mely törvényesen védve van
és kezeskedve teljesen ártalmatlan, meg-
vizsgálva és biztosan ható szer szép rózsás
szín és látszó arczbéli életré. Pürszenf, b-
hórtakát, orrvörösséget, szemfolt, rodit
és pánezot már rövid használat után tüntet el a lecsékeltyeb-
nyomok visszahagyása nélkül. Az arczbört üdév, rózsássá és
bárossnyuhává teszi. A ki Ma-Hilla-val egyszer próbát tett, az
nem lesz képes azt többé nélkülözni. Ezt bizonyítják a naponta
beérkező hálaíratok és megrendelések. Ára egy nagy tégelynek,
mely több hónapra elég. 3.85 K. Minden tégelyhez egy próbadarab
Ma-Hilla-szappan és pontos utasítás van mellékelve. Próbászelenczék
1 K 20 f.-nek bályegeken való beküldése ellen küldetnek szét a for-
raktár által. A széküldés a tartalom megismerése nélkül utánvét
melletti eszközöltetik a forrástól.
Lateiner Leó. Wien, 1/28, Wollzeile 31. Ma-Hilla kapható
Budapestben, Török József gyógyszerárban, Andrassy-út 26.
és Király-u. 12. sz. a **Zágrában S. Mittelbach** gyógyszerész
Duga uca 3. Próbászelenczék csak a forrástól küld.

KÖVÉRSÉG KORAI VÉNSÉG.
Istenem, — így sáhalja ezer meg ezer ember, — mit adnak, ha elhaja-
szodásomból és emésztési zavartól megszabadulhatok. Lám, nem is
kell annyit áldozni. Egyszer minden bolygó és tért csak egy kisletet
Mandor szovigató és vérsimító porral, biztos az eredmény; azt te-
kinthetjük orvosai és vegytudományokból kimutatásom. — Ne
múltsza senki el, arról meggyőződni; hossza meg a Mandor por,
ha be nem vált, a pénzt duplán visszadom. Csak 2 kor. 80 fill.
Mandor doboz, orvos utasítás és bizonyítványok mellékelve. Utá-
nével a pénz be küldés. melléti; portomonatessen elszárazó kúldi
Mme Mandi Ida, Budapest, Károly-kürt 2/V. sz.
Török József gyógsz, szerés, Budapest, Király-utca 12. sz. 11285

1900. Párisi világkiállítás Grand Prix.
KWIZDA FERENCZ JÁNOS
cs. és kir. osztrák-magyar, román kir. és bolgár fejedelmi szállító,
körgyógyszerész Bécs melletti Korneuburgban.
KWIZDA-féle Restitutions-fluid
csász. és kir. szabadalma-
zott mosóvíz lovak számára.
Egy üveg ára 2 kor. 80 fill.
40 év óta az udvari istállóban, a ka-
tonaság és magánosok nagyobb istállói-
ban használatban van nagyobb
elő- és uterőstől, inak me-
reveségénél stb. az idomításnál
kiváló munkára képesíti a
lovakat.
Kwizda-féle Restitutions-fluid
csak a mellékelt véd-
jeggyel valódi. Képes
árjegyzéket ingyen
és bérmentve. Forrást
Török József
gyógyszert., Budapest, Ki-
rály-u. 12., Andrassy-ut 26.

ALASSA
féle valódi angol
ugorkatej
gyors és bámulatos hatású
szépitő-szer.
Semmi ártalmas anyagot nem tartalmaz
3-3-szori bekenés után tiszta
hatal arczk lesz, szép, majfolt
részok elmulnak és szépsé-
get megtarthatják, ápolhatják,
növelhetik. Egy üveg ára 2 K.
Ugorka-Créme 2 kor.
F. széküld- **Balassa Kornel**
dési hely: **Balassa Kornel**
gyógyszertár,
Budapest-Erzsébetfalva.

frt 1.50
Roskopf-rendszer
frt 1.50
Svájci Roskopf-rend-
szer. — frt 2.—
Arany-doublé (arany-
hoz hasonló) — € 2.25
Roskopf-patent — € 3.50
Ezist remont órák — € 3.—
Kettős fedél — € 4.—
Három erős fedél — € 5.—
Omega-précis órák — € 8.50
Maximéter-órák — € 9.—
Schaffhauser órák — € 18.—
Ezist páncélláncok — € 1.—
14 kar. arany y páncéllánc — € 10.—
14 kar. arany órák — € 8.—
14 kar. arany gyűrűk — € 2.—

Sok millió előkelő urhölgy használja
a világ hírhedt Földes-féle
MARGIT-CREMET,
mely szirtalan, ártalmatlan s rögtön szépit.
A Földes-féle **MARGIT-CREME**
gyor an és biztosan ható ártalmatlan szer
szepülök, májfoltok, bőrtakák,
pattanások, kitéések s mindennemű
bőrbaj ellen. A világ legelőkelőbb hölgyei
használják és elragadtatással beszélnek annak
páratlan és csodás hatásáról. Egy tégely elhasz-
nálása után arról mindenki meg fog győződni
Postán utánvétellel vagy a pénz elő-
zetes beküldése után küldi a készítő: **Földes Kelemen** gyógsz. Arad.
Budapesti forrást: **Török József** gyógsz. Király-u.
12 és Andrassy-út 29. Kapható minden gyógyszerárban.

Legkedveltebb, legjobb hajfestőszer a
MELANOGENE
fekete és barna színben.
Ezen kitűnő és ártalmatlan készit-
ménynyel hajat, szakált, bajszot pár
perc alatt feketére vagy barnára le-
festeni. A szín állandó és a ter-
mészetes színtől meg nem különböz-
tethető. Ártalmatlan és alkalmazása
igen egyszerű. Nem piszkít. 11284
Ára 2 korona 80 fillér.

Verseny-ébresztő 19 cm. 1 frt.
Helios-ébresztő — frt 1.50
Éjjeli világító — € 1.58
Kettős haranggal — € 2.—
Ingaórák, 71 cm. magasak — € 3.50
Toronyújjal — € 4.50
Zememével — € 5.50
Schwarzwalder kakukkal — € 2.50
3 évi irásbeli jótállással. Szétküldés utánvétellel.
Meg nem felelőért hat hónapon belül a pénz
visszaküldetik vagy kicserélése megengedetik
MAX BÖHNEL, órák
Wien, IV., Margarethenstr. 38.
Nagy (1000 képes) árjegyzék ingyen és bérmentve.

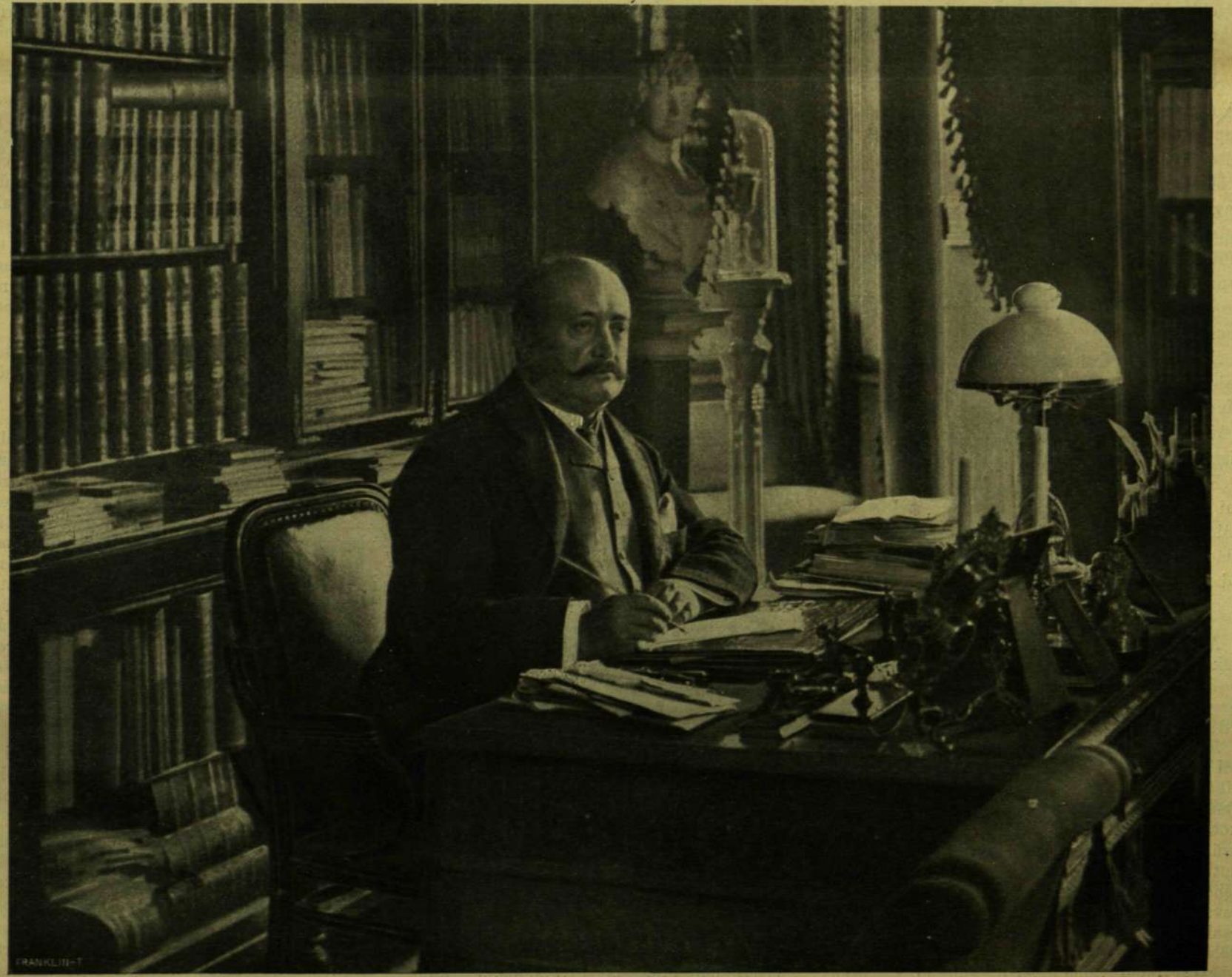
VASÁRNAPI UJSÁG
H. SZ. 1906. (53. ÉVFOLYAM.)
SZERKESZTŐ: HOITSZY PÁL
FŐMUNKATÁRS: MIKSZÁTH KÁLMÁN.
BUDAPEST, MÁRCZIUS 18.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.
Előfizetési feltételek: Egész évre — 16 korona.
Félévre — 8 korona.
Negyedévre — 4 korona.
A „Világkörtékis”-vel negyedévenként 80 fillérrel több.
Külföldi előfizetésekre a postallag meg-
határozott viteldi is eszotolando.

KOSSUTH FERENCZ.
Z RINYI MIKLÓS a költő, ki a dicső nevű ősök-
nek egész sorozatára tekinthetett, «Mátyás
király életéről való elmélkedések» című
munkájában oly demokratikus szellemben fejte-
geti az ily származás kötelességeit, mely becsü-
letére válnék még a mi napjainkban is. S rá-
mutat nem csak a kötelességekre, de a teherre

is, melylyel a nagy névnek viselése jár. Ime,
ezek az ő szavai:
«Szép és ékes dolog régi nemzetségnek ren-
dét számlálni sok száz esztendeig, de csak olyan-
kor, mikor mindazokban is mocok nem talál-
kozott, a kik a genealógiát formálják; és úgy is
osztán nem mára használ eleink tündöklősége
nekünk, hanem hogy égő szöveteknél, fényes
fáklánál futjuk az mi életünk pályáját s nem
lehetünk setétben sem mi, sem az mi cseleke-

detünk. Ha jól viseljük magunkat, azoknak
fényességénél mindjárt minden ember meglát;
ha rosszul, úgy sem kerülhetjük útjai való ránk
mutatást. Az ki azért rossz és henylő s elfajzott
rég jó eleitől, jobb volna neki, nem volna neve-
zetes az ő eleitől, mert annak vilárossága
miatt el nem bujhatik úgy, mintha csak köz-
rendű ember volna.»
Dúsabb örökséget e tekintetben senki sem
vett át, mint Kossuth Ferencz. Nagyobb köte-

Jelky Gyula fényképe.

KOSSUTH FERENCZ DOLOGOZÓ-SZOBÁJÁBAN.